

25 ani Poșta

Anul XIX. évi.

Arad, 1936. január 31.

Nr. 5. szám

Primredactor — Főosztály
Chefredakteur
REINHART GYULA

MESERIASZUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületi
Szövetség, az aradi Iparos Önkön, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Ipi-
tómesterek Szövetsége hivatalos lap-
ja. Együtt a timisoarai „Az Ipa-
ros”-sal és a „Fodrász Újság”-gal.

„Tiszteld a tisztos
ipart!”

Vina economiei dirijate

De N. DAȘCOVICI

Ziarul „Argus” scrie:

S'a scrisdespre reputința economiei dirijate
de a înviora viața economică a țării și o scoate
din criza în care se sbate așa de greu.

S'a arătat prin pilde cât se poate de vorbi-
toare, și s'a explicat cât mai lămurit ca să pri-
ceapă și cel mai nepriceput sau mai mărginit,
că principiul economiei dirijate pornește dintr'o
greșită înțelegere a firii omenirii și dintr'o cal-
culată nesocotire a năravurilor noastre naționale.

Trebuie să pricepem odată, că nu se poate
face, la noi, tot ce se face pe aiurea și că nu pu-
tem încerca orice experiențe, chiar reușite, de
aiurea, dacă nu ținem seama de împrejurările
speciale ale țării noastre. Conducătorii acestei
țări trebuie să facă, odată, sacrificiul de a pri-
cepe că nu-i destul să traduci legile bune dintr'
altă țară, în legislația românească, pentru ca pă-
catele sau lipsurile, de care suferim, să se vin-
dece, ca prin farmec. Legile sunt esența sau re-
zultatul unui complex de împrejurări din fiecare
țară și ele nu pot avea efectul urmărit, dacă me-
diul nu este la fel, mai bine spus dacă moravu-
rile se deosebesc.

Valoarea oricărei legi, ca și a oricărei mă-
suri administrative ori guvernamentale atârână de
obiceiurile sau de moravurile unei țări, și, prin
urmare, de colaborarea cinstită, sau de rezistența
îndârjită a mediului social, la aplicarea măsurii
luate ori a legii regulat votată. Mai pe scurt și
direct vorbind, atârână de cămăni pusi să le adu-
că la îndeplinire, de judecata și simțul lor de
datorie, de conștiința cinstită a aparatului de
Stat. Acest aparat recrutându-se din mediul so-
cietății, nu va putea să fie nici mai bun, nici
mai rău decât mediul însuși.

De aceea, vedem că legi excelente de aiurea,
traduse și aplicate, la noi, n'au dat de loc rezul-
tate sau chiar, câte odată, au dat tocmai rezul-
tate opuse celor din țara de origină, pentru că
împrejurările din România, în special oamenii și
obiceiurile lor, sunt altele decât acolo de unde
se-am luat modelul legislativ.

Revenind la economia dirijată, trebuie să con-
statăm că experiențele de aiurea n'au dat, nicăieri
în lume, rezultate hotărâtoare, care să ne ducă
la concluzia că economia liberă a regimului ca-
pitalist e menită pierii sau dispariției spre a
face loc unui nou sistem social-economic de viață.
Dimpotrivă, zămărate pilde cunoscute din ex-
periența altora, și a Rusiei sovietice în prima li-
mie, îndreptesc concluzia că experiențele nă-
scute din fierbinteala anarhiei revoluționare, dela
început, au dat faliment. Astăzi, oamenii se în-
tore a vechea organizare social economică, prin
revenirea la respectul proprietății individuale cât
și la respectul legilor de neegalitate naturală
dintre oameni, prin introducerea din nou a gra-
delor și a erarhiei în societate.

Dacă totul s'ar mărgini numai la o expe-
riență, poate că n'ar fi mare lucru. Paguba se-
rioasă decurgând din pierderea vremii și din ză-
păcirea capetelor, ar fi, în bună parte, repara-
bilă grație bogățiilor naturale din această țară,
bogății, care îndreaptă, totdeauna, pagubele de-
curgând din greșelile sau lenea oamenilor.

Din nenorocire, experiența aceasta de econo-
mie dirijată, furios accentuată în anii din urmă
la noi, ne-a dat și alte rezultate decât simpla
pagubă decurgând din pierderea vremii și din
zăpăcirea capetelor

Arad iparossága is az új ipartörvénytervezet ellen foglalt állást

A Romániai Kisiparosok Országos Szövetsé-
gének aradi fiókja, mult csütörtök esteire til-
takozó nagygyűlést hívott egybe, amelynek célja:

Állásfoglalás a Roman Valer munkügyi ál-
lamtörvény által készített ipartörvény tervezet-
te ellen.

Coroban elnök nyitotta meg az ülést, ismer-
tette annak célját és rendeltetését, kitér az okokra,
amelyek miatt az ország iparossá-
ga egyöntetűen visszautasította a munkügyi al-
miniszter törvénytervezetét. Reinhart Gyula, az
Ipartestületek Országos Szövetségének elnöke
mondott ezután alapos, részletes bírálatot a tör-
vényről, amely ellen a nagyipar és a kereskede-
lem már eredményesen tiltakozott és amely így
minden hátrányával, súlyával és

összes felhalmozott terheivel most már csak
a kisiparra nehezedik majd . . .

Hangsúlyozta Reinhart Gyula, hogy a törvény-
tervezet méltatlan megkülönböztetést tesz az úgy
nevezett román ipar és az ország egyéb nemze-
tiségi iparossága között. Kijelenti, hogy ez a
megkülönböztetés igaztalan és törvényellenes,
mert

a ország valamennyi iparosa, nemzetiségre
és vallásra való tekintet nélkül, együttesen
alkotja a román ipart . . .

Ezt mindenki tudja, viszont az is nyilvánvaló,
hogy csak így, a nemzetiségi jelesző felszínre veté-
sével lehetett egymás ellen uszítani az iparos-
ságot.

Vulcu Maxim, az aradi ipartestület elnöke,
szintén részletesen bírálja a törvénytervezetet és
többek között behoznyítja, hogy az állítólagos
célal szemben

az a tényleges helyzet adódik a törvény nyo-
mán, hogy az ipartól teljesen kimarad a ro-
mán tanonc-utánpótlása.

Ahelyett, hogy ez a törvénytervezet a súlyos heiy-

zetben vergődő kisipar hóna alá nyúlva — mon-
dotta — újabb megterheléseket óhajt rároni.
Hangsúlyozza, hogy az iparosoknak a jogokat ki-
 kell verekedniök és felszólítja a szakmai szindi-
kátusokat, hogy ismét élenkebben kapcsolódjanak
az iparosság életébe. Ez a törvény — fejezte be
szavait, — sem a román hazának, sem az iparos-
ságnak nem hozna semmit jót!

Moskovitz Izidor az ipartestületek védelmé-
ben beszél és rámutat arra, hogy az iparosság
meg kell akadályozza eme fontos, kipróbált ér-
dekképviselői szervének megszüntetését. Kija-
lenti, hogy

Roman Valer törvénytervezete az iparosság
lélekkharangjának kongatását jelenti.

Gabos Jenő dr. ügyvéd ezután jogi szempontból
ismertette a törvénytervezetet, majd egymás után
több felszólaló hangsúlyozta, hogy az iparosság
visszautasítja Roman Valer tervezetét, amely
egyeb hibái mellett hatásköri túlkapást is tar-
talmaz. Govits Ferenc, Rada Ioan, Adoc Axentie
Prasz János és Takács István hozzászólásai után
a vita eredményeképpen

a gyűlés határozatilag kimondotta, hogy
Arad iparossága tiltakozik a törvényjavaslat
ellen, annak teljes egészében való elvetését
követeli,

mert a javaslat törvényerőre emelkedése esetén
az iparosság helyzete csak súlyosabbá válhatik.
Ezután a gyűlés úgy döntött, hogy a január hu-
szonhatodikára és huszonhetedikére összehívott
országos tiltakozó kongresszusra Arad képviselő-
tében Coroban Stefan küldi és hogy a kiküldetés
költségeit közadakozásból fedezik. Coroban Ste-
fan-bucurestii küldetésére azonban nem került
sor, mert — mint ismeretes, — a bucurestii or-
szágos iparosgyűlés megtartását a kormány nem
engedélyezte.

A contribuit într-o măsură de necomparat la
perverterie morală a aparatului de Stat, la întin-
derea cangrenei de necinste, pe care marele răz-
boiu, începând cu neutralitatea și continuând cu
războiul întregirii naționale, a sgândărit-o și a
întins-o într-o măsură cu adevărat îngrijitoare
pentru toți oamenii cu dragoste de țară și cu
simț de prevedere.

Citiți, cu atenție, știrile despre cercetările
justiției și urmăriți dezvoltarea afacerilor ruina-
toare pentru interesele obștești prin jocul inte-
reșelor particular abuzive. În locul bugetului
sărăcit, care nu mai poate satisface întreaga
clientelă electorală, familiară și personală a po-
tentatilor politici, s'a substituit viața economi-
că țării întregi, activitatea particularilor, odi-
noară independenți, puși sub presiunea diferitelor
controluri de economie dirijată ca să-și im-
partă câștigurile muncii și riscurilor profesionale
cu acei ce nu-și mai află din tezaurul public mul-
țumirea și beneficiile puterii. Iar alături de aceș-
tia, se înțelege dela sine, întreaga listă de agenți
mei mărunți, de funcționari și burocrati cari în-
teleg să-și alăie partea lor de câștig suplimentar,

peste leafă, în bună parte și prin pilda molipsi-
toare a marilor granguri.

Desigur, sancțiuni urgente și necrutătoare
împotriva tuturor vinovaților fără nici o excepție.
Tocmai lipsa de pedeapsă, îngăduința prelungită
și acoperirea celor mari ca să plătească, adesea
numai cei mici, sunt cauzele adevărate care con-
tribuesc să întindă până la cangrena totală mo-
lipsirea necinstei. Dacă acei mai mari, cari au
și trebuie să aibă altă răspundere și altă conștiință
a datoriei în orice societate organizată ererhic,
scapă ori sunt făcuți scăpați cu prea mare ușu-
rință, pedeapsa nu-și mai poate produce efectul
însănătoșitor.

Dar alături de aceste sancțiuni, rămâne în-
treagă problema cea mare, cauza sau izvorul ade-
vărat al imoralității care se întinde: economia di-
rijată.

Ea trebuie revizuită de îndată și scoasă, trep-
tat, din uzul abuziv făcut până acum.

Să revenim de urgență la economia liberă,
singura care trezește energiile, dezvoltă inițiativ-
ele, naște simțul răspunderii și, mai ales, al
cinstei!

„Pénzügyi ujjászületésünk nem a pénzügyminiszterium gépezetétől függ”...

Argetoianu írja az „Excelsior”-ban:

A világ összes államai válsággal küzdenek. Csak Romániának sikerült keresztülgugrania a nehézségeket, mert nekünk egyensúlyozott költségvetésünk és néhány milliárddal aktív külkereskedelmi mérlegünk van. Hurrá a Balkánnak! Így tehát a régi ortodox tanítás szerint itt normális állapotokról kell beszélni. Örüljünk, mert ha szerencsésje lesz Antonescunak, még többlettel zárul költségvetésünk. Lenézhetjük az Amerikai Egyesült Államokat, mely mult évben ötmilliárd dollár deficitet zárt költségvetését, ami 500 milliárd lej deficitnek felel meg. Egy ilyen boldog országban tehát a pénz árfolyamával és a hitelrel nem lehet baj. Csodálatos dolog tehát, hogy mind rosszabbul állunk. Aki figyelemmel kíséri londoni, majd párisi pénzügyi tárgyalásainkat, megállapíthatja, hová jutott hitelünk. Ami pedig az árfolyamot illeti, nem kell külföldre utazni, elég adat van erre a bucarestii piacon. Pénzügyi ujjászületésünk nem a pénzügyminiszterium gépezetétől, de a jóakaratu emberek közreműködésétől függ elsősorban.

NINCS UJ A NAP ALATT.

Kohn azt mondja Grünnek:

— Tegnap egy tisoldalal gyáksikodó névtelen levelet kaptam a feleségemről.
— És mi állt benne?
— Semmi új.

A központi adóügyi bizottság törvény-magyarázatai a bíróságokra nem kötelezők.

A brasovi tábla első szekciója 1935. december 11-i döntésében a következőket állapítja meg:

Kétes követelések tartálékoltásának dotálása címén az adózók az adóköteles jövedelemből nagyobb levonást nem kérhetnek, mint amely összeggel a mérlegben a kétes követelések tartálékát növelték. Ha a dotálás a veszteség-nyereség számlán szerepel, ez nem elegendő a levonáshoz.

A központi adóügyi bizottság által magyarázatok a bíróságok számára nem kötelezők a törvény értelmezése szempontjából.

A központi adóügyi bizottságnak az a döntése, amely megállapítja, hogy a behajthatatlan követeléseknek tekintett követelések csak a kétes követelések tartálékával fedezhetők, nem törvényes és nem kötelező a bíróságokra. Ugyanez a táblai döntés állapítja meg, hogy az esetben, ha a követelés behajthatatlanságát bizonyítják, úgy azt az adóköteles jövedelemből le kell vonni.

SKOT VICC.

A skót meséli egyik ismerősének:

— Képzeld, tegnap levelet kaptam a bátyámtól, aki harminc év előtt vándorolt ki Amerikába és azóta nem adott életjelt magáról.
— Na és mit írt?
— Nem tudom, mert nem vettem át a levelet, kevés volt a bélyeg rajta.

Kérdéses táblai döntvények adóelvetési ügyekben.

A cernăuți tábla első szekciója 176—1935. szám alatt a következő döntést hozta:

Az egyeneseadótvörvényt módosító 1935. április 1-i törvény szerint, a kereskedelmi és iparkamarák megbízottai mindaddig érvényesen működnek a felebbezési bizottságban, ameddig megbízásukat a kamara vissza nem vonja, tekintve, hogy a megbízás egyhavi kimitálása megszűnik.

A megyei osztályozó bizottság elsőfokú adóelvető bizottságnak tekintendő és a bizottság köteles határozatait indokolni. A felebbezési bizottság, amely visszautasítja az adózónak azt a kérését, hogy az adóösszeárhos mellékeljék az osztályozó bizottság indokolt határozatát, megsérti az önvédelmi jogot és megsemmisíthető határozatot hoz.

DAS DIENSTMAEDGHEN.

— Fanny, wir haben heute abend Hausball, ich will hoffen, dass Sie sich zusammennehmen werden!

— Feilich gnae' Frau! Aber in den modernen Faensen bin i halt net so geübt!

Ujabb pénzügyminiszteri rendelet az állami követelések beszámításáról

Majdnem minden héten újabb és újabb rendelet lát napvilágot az állami követelések beszámítása ügyében és az a sokféle szabályozás meg lehetősé bizonytalanságot keletkeztet a körében. A legújabb rendelet talán éppen ennek a bizonytalanságnak az elosztása érdekében készült. A rendeletet a pénzügyminiszter a pénzügyigazgatóságokhoz intézte és felsorolja mindazokat a formalitásokat, amelyeket a kompenzációnál be kell tartani. Az új rendelet az összes eddigi ellentétes intézkedéseket hatályon kívül helyezi. A rendelet teljes szövege így szól:

A hátralékos állami tartozások likvidálásáról szóló 1935. április 1-i törvény előírja, hogy az állam a Casa de Amortizare útján az 1934. április 1. előtt keletkezett tartozásait beszámíthatja az esedékes adó, vagy taxakövetelésekbe, amelyek a fent említett időpont előtt keletkeztek.

Másrésztől ugyanennek a szakasznak 6-ik bekezdése előírja, hogy az 1934—35. évi költségvetési évben keletkezett állami tartozásokat a pénzügyminiszter beszámíthatja és pedig a pénzügyigazgatóságok útján az erre a költségvetési évről vonatkozó adókkal és taxákkal.

Tekintettel arra, hogy úgy az egyik, mint a másik esetben a beszámítás ugysa kötvényekkel történik, akár a miniszteriumról, akár a pénzügyigazgatóságról van szó, ennél fogva semmi szükség sincs sem a Casa de Amortizare, sem a pénzügyminiszter közbenjárására.

Mint hogy az 1934—35. év előtti állami tartozások likvidálását akár járadékok, akár kompenzáció útján, feltétlenül teljesen be kell fejteni legkésőbb március 31-ig és a kompenzációknak a Casa Amortizare útján való átvitele a cél elérését lehetetlenné tenné, ennél fogva a pénzügyminiszter a következőket rendeli el:

1. Az összes kompenzációk, bármilyen évről származnak is, közvetlenül a pénzügyigazgatóságok útján hajtandók végre anélkül, hogy bármilyen külön rendelkezést kellene várni a Casa de Amortizartól. A kompenzáció természetesen az adósságot igazoló fizetési meghagyás alapján történik.

2. Nem engedhető meg sem valamely követelés töredékének kompenzálása, sem pedig részletekben való kompenzálása. Minden egyes kö-

vetelésről vagy követelési csoportról egyetlen fizetési meghagyás bocsátandó ki és a megjegyzés rovatban meg kell jelölni a kompenzáció összegét és külön azt, hogy ebből mennyit egyenlített ki az 1935. évi három százalékos konszolidációs kölcsönkötvények címleteivel.

Ha a kompenzálható követelések nagyszámúak és a megjegyzés rovata nem elégséges, hogy abba az összes részleteket bevezessék, akkor a kimutatás mellé függeléket kell csatolni, amely kimutat egy-egy adós nevét és lakhelyét feltünteti, valamint a beszámítandó összeget és azt a költségvetési évet, amelyből az összegek származnak.

3. Az összes kompenzációs fizetési meghagyásokat csak azok a pénzügyigazgatóságok bocsáthatják ki, melyeknek könyvében a kompenzáció kért tartozás szerepel. Kivétel nélkül szigorúan tilos más pénzügyigazgatóságoknak olyan kompenzációs fizetési meghagyást kibocsátani, amelyre vonatkozóan beszámítani kért összeg a könyvekben nem szerepel.

Külön szabályokat tartalmaz a rendelet a miniszteriumok alá tartozó tisztviselők követeléseinek beszámításáról és az 1935. évi három százalékos konszolidációs kölcsönkötvények kiadásáról.

Ismertetes ugyanis, hogy ezek a kölcsönkötvények még mindig nem kerültek szétesztásra teljes egészükben. Az új rendelet szerint a kölcsönkötvényeket a pénzügyigazgatóságok fogják kiosztani. Ahogy a pénzügyigazgatóságok a kölcsönkötvényeket megkapják, azonnal értesítik erről a hitelezőket és felhívják, hogy jelenjenek meg a kötvények átvétele céljából. Ennek az értesítésnek falusi községekben a primár, városi községekben pedig a rendőrség útján kell megtörténni és pedig a polgári perrendtartásban az idézés kézbesítésére nézve előírt szabályok szerint.

Az értesítés figyelmezteti a hitelezőket, hogy amennyiben 15 nap alatt nem jelennek meg a kötvények átvétele céljából, a kötvényeket a leltári pénztárhoz fogják betérjesztetni, ahonnan csak hosszas utánjárás mellett vehetik fel. A miniszter részletes utasításokat adott ki, hogy lehetőleg mindenféle tévedést vagy szabálytalanságot kiküldjének és a kötvénytulajdonosok minél előbb a kötvények birtokába juthassanak.

„Meg kell állapítanunk, hogy történtek hibák”...

Az Argus írja:

A külföldi állami tartozások rendezése körül megindult tárgyalások hónapok óta tartanak és nem akarnak befejeződni. Hitelezőink pénzt kérnek, pénzügyminiszterünk pedig azt mondja, hogy: — ahol nincs, onnan még az Isten sem vehet. Két jogi álláspont áll tehát egymással szemben és mindkettő tiszteletet követel úgy római jogi szempontból, mint az ezeréves gyakorlatból folyóan. A követeléses jog szerint nem lehet a felek együttes hozzájárulása nélkül változtatni. Amikor azonban az adós hibáján kívül fizetése képtelen lesz, a körülmény is figyelembe veendő, mert a római jog szerint sem kötelezhető arra, ami lehetetlen. Kérdés tehát, vajon igazán akadályoz bennünket a jelenlegi helyzet olyan mértékben, hogy minden kísérlet felesleges? S valóban hibákon kívül jutottunk ebbe a helyzetbe? Meg kell állapítanunk, hogy hibák történtek. Míg 1933-ban, leültünk tárgyalni ebben az ügyben, nem lett volna szabad engedményt kérni hitelezőinktől, hogy felszabadítsuk és belső célokra használjuk a külföldieknek járó összegeket. A pénzügyminiszter rendelkezésre kellett volna bocsátása lebben mindazt, amivel rendelkezik, így kellett volna bejelentse, hogy többre nem képes. A külföldi hitelezők erre maguk vették volna a román áruk kivitelét kezükbe, hogy lejt kapjanak és ugyanakkor az árfolyamra is ügyeltek volna.

Az adós nem huzhat hasznát a világgazdasági helyzetből. Salazar portugáliai államférfi munkáját az állami adósságok kifizetésével kezdte, csak azután hozta rendbe országát. Nálunk ezzel szemben első a politikai érdek és az állami hivatalok költségvetése. Nem lesz addig rend, míg a külföldi tartozások ügyét el nem intézzük.

Mikor vonhatók le az adóköteles jövedelemből az ingatlanbérletmények melkódjái.

A bucarestii tábla első szekciója 183—1934. szám alatt a következő döntést hozta:

Az esetben, ha a vízdíjat, szemétdíjat, világítási költségeket a bérleti szerződés szerint, a háztulajdonos köteles viselni, úgy az adóköteles tiszta jövedelemből ezek az összegek levonandók.

NEMES VETELKEDÉS.

— Ki az első a hittanban? — kérdés nagyapó Mórikátnál.

— Fuchs, — feleli Mórika.

— És földrajzban?

— A Spits.

— És számtanban?

— Bloch.

— Na és te nem vagy első semmiben?

— De igen. Első vagyok, ha cseppetnek.

A targusecuesci szolgabíró-ság egyéni alapon értelmezi a munkatörvényt

A munkatörvény gyakorlati alkalmazásához, mely eddig is meglehetősen bonyolult volt, Targusecuescen újabb pótszakaszt készítettek. Természetesen az új „intézkedés” ismét a felek anyagi kárára megy, mint már annyi esetben ez a többletet is a szegény, elsöpört osztálynak, legtöbbször az iparos tanoncoknak kell kiizzadniuk.

Az történet ugyanis, hogy mint a munkakamarák vidéki megbízottainak, az egyes városokban működő ipartestületeknek jogukban állott elfogadni a tanoncszerződéseket. A felek ehhez a hivatalhoz adták be írásukat. Nehány napon belül az felterjeszti a kamarához s így a szerződés jóváhagyása rövid időn belül megtörtént. Az ipartestületek azonban a csak a helységükből való iparosok és tanulóik között kötött szerződéseket fogadhatták el, míg a falusi iparosoknak írásukat az illetékes szolgabírósághoz kellett beadniuk. Ez így volt, rendben volt és simán ment a dolog.

Ujabbban azonban az a helyzet, hogy a targusecuesci szolgabíróságon nem fogadják el a tanoncszerződéseket, hanem a brasovi iparkamarához utasítják a feleket, akiknek ezentúl személyesen kell százkilométereket utazniuk, ha tanoncszerződést akarnak kötni. Így a bélyegilletékekkel amugy is alaposan megterhelt feleknek utiköltségben is többletkiadást kell viselniük.

Nem tudjuk, mi ennek az oka, de az ipartestület is eljárt ebben az ügyben, természetesen siker nélkül. Mégis kellene ezen az állapoton segíteni, hiszen a környék iparosai és iparos ifjúsága érzi meg ennek a visszas helyzetnek a hátrányait, ami pedig nem lehet egyetlen hivatalnak sem érdeke.

TÖREDELMES BEISMERÉS.

A bíró elé egy csavargót vezetnek, aki rablógylkossággal van vádolva.

— Ismeri ezt a kést? — kérdi a bíró, felmutatva a bűnjelét.

— Nem, kérem szépen.

— Szóval tagad. Vigyél vissza a cellájába.

Egy hét múlva a bíró újra előhozatja a csavargót és ismét felmutatja a kést.

— Ismeri ezt a kést?

— Igenis, ismerem, bíró ur

— Na, hála Istennek, csakhogy kezd vallani. Honnan ismeri?

— A bíró ur mutatta a múlt héten.

Uj postatariia Románia, a kisantant és a balkán-antant között

Románia és a kisantant államai között egyrészt, másrészt pedig Románia és a balkáni egyezményben szereplő államok között új postai megállapodás jött létre, amely megállapítja az összes postai küldemények új taxáit. Ez a megállapodás 1936 január 5-től kezdve már érvényes.

A legfontosabb taxákat itt soroljuk fel. Egyszerű levélbélyegek Csehszlovákiába, Jugoszláviába, Görögországba, Törökországba 7 lej 50 bani. Egyszerű vagy képeslap bélyege 4.50, válaszos levelezőlap 9 lej, nyomtatványok Csehszlovákiába 2 lej, Jugoszláviába, Görögországba és Törökországba 1 lej 25 bani. Üzleti könyvek Csehszlovákiába 2 lej, Jugoszláviába, Görögországba és Törökországba 1.25, ezenfelül minimális taxaként Csehszlovákiába 10 lej, a többi országokban pedig 6 lej alkalmazandó. Áruminták Csehszlovákiába 2 lej, a másik három államban 1.25, ezen felül mint minimális taxa 4 lej, Csehszlovákiába és 3 lej a többi három államban. Újságok és időszaki közlemények, amelyeket egyenesen a kiadóhivatal küld szét, az összes fenti államokba 50 bani. Könyvek és más hasonlók 50 gramig 50 bani. A postai csomagokra nézve szintén megállapodás jött létre, melyre vonatkozóan bármelyik postahivatal felvilágosítással szolgál.

„A pénzügyi tisztviselőknek bizalmat kell kelteniük az adófizetőkben a pénzügyi igazság, tökéletes törvényesség és megértés tekintetében”...

Tautu pénzügyi vezérfelügyelő egy Brasovban tartott értekezleten figyelemre méltó ízelmet intézett az adófizetők felé.

„A pénzügyi tisztviselőnek egy pillanatra sem szabad letérni a törvényesség útjáról”...

Az adófizető-közönség szempontjából is nagy érdekességet értekeztet folytat le a minap Brasovban C. Tautu pénzügyi vezérfelügyelő előklétével. Az értekezleten részt vettek a több megyét felölelő VII. pénzügyi felügyelőség főbb tisztviselői: a pénzügyi felügyelők, pénzügyigazgatók, főellenőrök, ellenőrök és adóhivatali főnökök.

Tautu vezérfelügyelő nyitotta meg az értekezletet. Kifejtette, hogy minden egyes adóügyi tisztviselő az állami bevételek sima behajtása terén fontos pénzügyi feladat uttörője. Ebből kiindulva a vezérfelügyelő egészen új megfogalmazást adta a pénzügyi tisztviselők hivatásának. Nem elég — mondta — kivetni az adót s azután a továbbiakat a perceptorra, az adófőnökre hárítani, segítség, irányítás és ellenőrzés nélkül hagyva őt nehéz munkájában. A mindenfajta állami bevételek behajtása nem csupán az adófőnökök feladata, ahogy ezt egyes pénzügyi tisztviselők tévesen felfogják, hanem az összes pénzügyi tisztviselőké s ezeknek vállvetve együtt kell működniük az adófőnökkel és végrehajtókkal ennek a manapság, a gazdasági válság közepette annyira felelősségteljes és nehéz közszolgálatnak az elvégzésében.

Ez azonban csak egyik oldala az új munkarendszernek, — folytatta Tautu vezérfelügyelő. — A pénzügyi tisztviselőknek amellet, hogy szorosra együtt kell működniük az adófőnökkel és végrehajtókkal, közvetlen kapcsolatban kell állaniuk az adófizetőkkel is. Ugyanakkor, amikor megkövetelik az adófizetőktől, hogy szigorúan teljesítsék az államkincstárral szemben fennálló kötelezettségeiket,

bizalmat kell kelteniük az adófizetőkben a pénzügyi igazság, tökéletes törvényesség és megértés tekintetében is.

Az adóellenőröknek jól kell ismerniük minden egyes adófizető gazdasági helyzetét, hogy megfelelőleg esaközölhessék az adómegállapításokat; csak így lehet helyesen alkalmazni a törvény rendelkezéseit és elérni a kívánt eredményt, még pedig nem erőszakos kényszerítéssel, hanem az adófizető meggyőzésével.

Tautu vezérfelügyelő kifejtette, hogy ilyen módon megvalósítható a pénzügyminiszternek az a reménye, miszerint a jól kiképzett felsőbb személyzet, azaz a legértékesebb elemek felhasználásával sikerülni fog a gazdasági válság ellenére is leküzdeni a behajtási nehézségeket.

TÖRVÉNYESSÉG MINDENK FÖLÖTT.

Különösen hangoztatta Tautu vezérfelügyelő a következőkben azt, hogy

a pénzügyi tisztviselőnek egy pillanatra sem szabad letérnie a törvényesség útjáról,

mert most abban áll a hivatása, hogy véglegesen megteremtse az adófizetők és az államkincstár között azt a normális kapcsolatot, amelyet a törvény elvár. Két sarkalatos szempontnak kell vezérelnie a pénzügyi tisztviselőt: az állam jogainak szigorú védelme és a végrehajtási törvénynek az adófizető szerelme nélkül való alkalmazása.

Ha a törvények és rendeletek érvényesítésére hivatott elemek s főleg a pénzügyi tisztviselői kar nem felel meg a rábízott feladatnak, akkor sohasem lehet elérni a költségvetési egyensúlyt, már pedig köztudomású, hogy az állam egész gazdaság-pénzügyi építménye elsősorban a költségvetésen alapszik, amelynek legalábbis tökéletesen kiegyensúlyozottnak kell lennie, ha már nem eredményez fölöslegeket.

A pénzügyi felügyelőknek, igazgatóknak és főellenőröknek kell példát adniuk.

A vezérfelügyelő emelkedett szellemű exorzéja nagy hatást tett a jelenlévőkre, akik közül Crangu pénzügyi felügyelő, Nestorescu és Crisan pénzügyigazgatók, valamint Bran, Dumitri és Antonescu főellenőrök válaszoltak és odaadó együttműködésről biztosítva Tautu vezérfelügyelő jóváhagyta ezeket az intézkedéseket, tézkedéseket, amelyeket tették és amelyeket az irányítás alapján tenni szándékoznak. Tautu vezérfelügyelő jóváhagyta ezeket az intézkedéseket, utasította azonban az értekezleten résztvevő főtisztviselőket, hogy

minden egyes pénzügyi tisztviselőről vezessenek személyi és tevékenységi lapot

s ezt időnként terjesszék fel hozzá, ellenőrzés végett, hogy ilyenképpen lehetőség nyíljon a meg nem felelő elemek kirotálására.

Az értekeztet az adófizető közönség szempontjából azért bir különös fontossággal, mert remélhető, hogy a Tautu vezérfelügyelő által kifejtett új elvek tényleg érvényesülni fognak a valóban létre jön az adófizetők és az államkincstár képviselői között az a bizalomteljes, kölcsönösen megértő viszony, amely biztosítja a lehető legsimább adóbeszedést. Az adófizetők gazdasági körülményeinek megértő megismerése és teljesítőképeségük méltányos mérlegelése bizonyára célravezetőbb lesz, mint a régebbi módszerek. Az adófizető közönség a maga részéről csak ösztönözni kívánhatja, hogy Tautu pénzügyi vezérfelügyelő új elvei gyakorlatilag életbe lépjenek és mielőbb sima rendszerre váljanak.

Megszűnt egy régi aradi lakatosműhely.

Az egyre súlyosabbá váló gazdasági helyzet hatása alatt a napokban megjelent az iparhatóság előtt Weisz Jenő aradi lakatosmester és bejelentette iparáról való lemondását. Weisz, aki a régi aradi iparosgárdának köztisztviselője volt, azzal indokolja elhatározását, hogy az adó, magas házber és egyéb közterhek annyira megnehezítették az ipar gyakorlását, hogy az ma már nem nyújt megélhetést. Weisz Jenőnek 36 évig volt Aradon lakatosműhelye, amelyet most bezúntatott.

MEGNYUGTATÁS.

Az ismert pesti fiatalember már-már eljegyezte szíve választottját, de az utolsó pillanatban kétsége támadt, nincs-e a lány multjában valami sötét folt.

— Nem merem eljegyezni, — panaszkodott egyik barátjának — hátha csalódom benne.

— Csak jegyezd el nyugodtan, — biztatta a barát — és tedd közé a lapokban az eljegyzési hírt.

— És akkor mi lesz?

— Akkor megkapod a névtelen leveleket és mindent megtudsz.

Február

1

ARADI IPAROS
BÁL

Jogesetek a kisipar köréből

nem háromszoros, hanem csak kétszeres fizetés jár kártérítés címén ki nem adott szabadságidő után az alkalmazottaknak.

Az aradi törvényszék táblai utasításra az eddigi joggyakorlattal ellentétes döntést hozott.

Hasonló jogesetnél az aradi törvényszék második székletének 1936. január 16-án hozott határozatára kell hivatkozni.

Az eddigi joggyakorlat alapján, — mint számos eset kapcsán az a rovat is közölte, — úgy a munkaügyi bíróságok, mint a törvényszékek arra az álláspontra helyezkedtek, hogy

az alkalmazottaknak meg nem adott szabadság esetén kártérítés címén az elmaradt szabadság idejére járó összeg kétszerese fizetendő.

Ezt az alsóbb bíróságok úgy értelmezték, hogy az alkalmazott a szolgálati időben már megkapott fizetése mellett további kétszeresét kapja az elmaradt szabadság idejére járó fizetésének.

A ki nem adott szabadság esetén tehát a fenti joggyakorlat az alkalmazottakat erre az időre háromszoros fizetésben részesítette.

A ki nem adott szabadságnak kártérítés címén háromszoros fizetéssel való dotálása a munkaügyi bíróságok és a különböző törvényszékek ítéletein alapult. A munkaügyi törvény szerint ugyanis 50.000 lej összegig első fórum a munkaügyi bíróság, amelynek felelősségei fóruma a törvényszék. Ezek közül a jogesetek közül a múltban egy sem jutott el valamelyik királyi tábla, vagy a legfőbb semmitűszék elé.

Alább egy konkrét esetben az alkalmazott követelése felül volt az 50.000 lejen. Az ilyen nagyobb ügyeknél az első fórum szintén a munkaügyi bíróság, második fórum a törvényszék, míg végső fokon a tábla dönt. Jelen esetben egy aradi ügyből kifolyólag a timisoarai tábla a munkaügyi törvény 50-ik paragrafusát ellentétesen értelmezte az alsóbb bírói fórumok eddigi döntésével szemben.

Kimondotta elvi döntvényében a tábla, hogy

a ki nem adott szabadságidő után a kártérítési összeg nem a fizetés háromszorosa, hanem csak kétszerese, tehát, ha az alkalmazott a neki járó szabadság ideje alatt szolgálatban volt, az ezen időre már megkapott fizetésén kívül kártérítés címén csak egyszer kapja meg meg fizetését, tehát a szabadság időre kétszeres fizetést élvez.

A kérdéses jogesetben a timisoarai tábla utasította az aradi törvényszéket, hogy ilyen értelemben hozzon határozatot. E döntésével a tábla megsemmisítette az aradi törvényszéknek az ügyben hozott döntését, amely az ismeretes jogesetként a szabadságidő háromszoros díjazását ítélte meg.

A táblai döntés alapján az aradi törvényszék újból tárgyalta az ügyet és az alkalmazott által a ki nem adott szabadság idejére már egyszer megkapott fizetésén kívül a fizetés egyszeresét ítélte kártérítés címén meg.

A timisoarai tábla fenti döntése óriási fontossággal bír, mert nagyszámú munkaadót érdekel.

A társadalombiztosító törvény 105-ik szakaszában megállapított büntetések ügyében a társadalombiztosító pénztárnak nincs felelősségi joga, mert nem mint peres fél szerepel.

A lapusnai törvényszék második székletének 2668—1935. szám alatt hozott elvi döntvénye.

A Podgoria Lăpusna S. A. Bardar székhellyel bíró vállalat ellen a társadalombiztosító pénztár azon a címen, hogy a biztosító intézkedések foganatosítását, amelyek az alkalmazottak egészségi védelmét szolgálják, elmulasztotta, megfelelő eljárás megindítását kérte.

Az elsőfokú munkabírószék az alábbiak szerint

Megrendszabályozzák Timisoarán a péksütemények uccai árusítását

Munteanu Leonte dr. timisoarai városi főorvos a péksütemények uccai árusítása ügyében a következő nyilatkozatot tette egyik helyi lap munkatársa előtt:

— A magam részéről, mint az egészségügyi hatóság főnöke, bizonyos nemtörődomséget látok abban, hogy valaki az uccán szerzi be sütemény-üzlethez és kiteszi magát annak, hogy olyan süteményt vesz, amit már más megtagadott, a melyet esetleg eső vert, amelyet ugyazólván alig lehet higiénikusan kezelni. Részemről legszívesebben megsejtenném az uccai péksüteményárusítást, vagy igen szigorú ellenőrzési rendszabályokat alkalmaznék. Nedves időben különösen sok veszélyt rejt a sütemény ily árusítása. Igazán nem sok kell hozzá, hogy az uccai sütemény valamely ragály terjesztője legyen. Viszont a törvény rendelkezései értelmében nincs módunkban a sütemény uccai árusítását betiltani, ellenben igenis van rá lehetőségünk, hogy bizonyos egészségügyi szabályokat szigorúan alkalmazzunk.

Magam foglalkoztam ezzel a kérdéssel és elhatároztam, hogy amire a törvény módot ad, azt meg fogom tenni az uccai süteményárusítás megfelelő rendszabályozása tekintetében. Így az uccai süteményárusok rendszeres egészségügyi ellenőrzőkönyveket fognak kapni, amelyben kötelező orvosi vizsgálatuk esetéről esetre igazolva lesz, de ezen túlmenően is igyekeznünk majd a közönség

egészségére, amennyire módunkban van, vigyázni. A szabályrendeletek értelmében csak tiszta fehér köpenyben szabad süteményt árusítani. Ezt mihamarabb elrendeljük, ezzel együtt természetesen ellenőrizni fogjuk azt is, hogy az árusok, kik ma eléggé elhanyagolják a testi tisztaságot, különösen a kéz tisztaságának követelményeit, ezt a jövőben betartsák.

— Általában a kenyér, a péksütemény nem luxus, hanem elsőrendűen szükséges fogyasztási cikk. Érthetetlen tehát előttem, hogy miért szerzik ezt be az emberek öltöztetve az uccán? És néha gyermekeknek csemegéül, mint valami játékszer, minden különösebb gondosságnak nélkül, holott az üzletekben kétségtelenül több kezezésé van annak, hogy a sütemény nemcsak táplál, hanem ragályt sem terjeszt. Szabály van arra, hogy a sütemény nem tartható és nem árusítható nyitott kosarakban, hanem zárt kosárban, vagy dobozban árusítandó és tartandó; elsőrendű fontosságú, hogy ennek a szabálynak betartását is követeljük. Fokozott egészségügyi vizsgálat, az elárusító személyét illetően is, a fehér kötény, a testi tisztaság, a zárt doboz, vagy kosár, egyelőre ezeknek a szabályoknak szigorú betartását fogjuk követelni, hogy amennyire módunkban áll, igyekezzünk elhárítani az uccán való süteményvásárlás valóban egyáltalán nem higiénikus szokásának következményeit...

Ujabb táblai döntés szerint is három év alatt évülnek el a forgalmi adó-kihágások

Érdekes elvi jelentőségű döntést hozott a cernauti ítélőtábla a forgalmi adó elévülése kérdésében. A pénzügyi hatóságok az ottani „Intex” szövőgyárat még 1933-ban megbüntették 18 millió lejre, azon a címen, hogy a vállalat 1928-tól 1932-ig nem fizette meg bizonyos áruk után az eze felfolyamodással élt és a törvényszék megsemmisítette az 1928—1930 évekre felvett kihágási jegyzőkönyveket, még pedig elévülés címén, viszont az 1931 és 1932 évekre az adót és a bírságot összesen 700 ezer lejre szállította le.

A törvényszék ítéletét ekkor a pénzügyminisztérium támadta meg, arra való hivatkozással, hogy a bíróságnak nem volt joga három esztendőben megállapítani a forgalmi adó elévülési idejét, ahogy azt az 1931 évi forgalmi adótörvény valóban kimondotta, de a törvényszék által alkalmazott 39-ik szakasz utolsó bekezdését hatályon kívül helyezte az 1929 évi állami számvetési törvény 145-ik szakaszának utolsó bekezdése, amely az elévülés idejét öt évben állapítja meg. Ekörül a kérdés körül hosszas jogi viták keletkeztek, míg végül is a tábla ugyancsak arra az álláspontra helyezkedett, mint a törvényszék, hogy forgalmi adó-ügyekben a kincstár eljárási joga elévül, ha a kihágás, elkövetésétől több mint három év eltelt.

Készel, hogy jogi személyt megbüntetni nem lehet, fenntartotta az ügyben a társaságot.

Ítéletében hivatkozott a bíróság a legfőbb semmitűszék második székletének 2198/1932 az. alatt hozott elvi határozatára, amely szerint ilyen esetben csakis a cég adminisztratív igazgatója, illetve a vezetésre hivatott személy büntethető meg.

A döntés ellen a munkabiztosító pénztár felebbezéssel élt, de az illetékes törvényszék a felebbezést elutasította. Az elutasító törvényszéki döntés arra hivatkozott, hogy

a munkabiztosító pénztárnak nincs a felebbezéshez törvényes joga, mert nem peres fél.

A társadalombiztosításról szóló törvény rendelkezései szerint, — mondja tovább a törvényszéki döntés, — az ilyen esetekben kiszabott bírságot az intézmény javára állapítják ugyan meg, de a törvény ennek ellenére sem engedi

hogy ilyen ügyekben joga van a társadalombiztosítónak felebbezéssel élni. Olyan esetekben, amikor a felebbezésre a társadalombiztosítónak jogot biztosít a törvény, ez a jog a törvény szövegében pontosan körülírva mindig szerepel. Az ilyen ügyek a társadalombiztosító pénztár mellett működő elsőfokú bizottság, illetve annak felelősségi fóruma, a felebbezési bizottság hatáskörébe tartoznak. Az e fórumhoz tartozó ügyekben joga van a pénztárnak felebbezni, de olyan kihágások és cselekmények ügyében, amelyekben a munkabírószék hivatottak eljárni, a társadalombiztosító intézménye csak jelentéseit teszi meg, de további jogai nincsenek, mert ezek előtt a fórumok előtt nem mint peres fél szerepel.

Az állam érdekeit ezeknél a bíróságoknál a munkakamarák mellett működő contencios osztályok látják el.

[Közi: KELE SANDOR dr.]

KITUNÓ PARTI.

A bankban elterjedt a hír, hogy az öreg bankvezér nőül. Két tisztviselő erről beszélget

— Jó párti az öreg, — mondja az egyik.

— Mi az, hogy jó párti, — mondja a másik — még én is hozzámennék.

Hajmosó

és hajszárító

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.
volt Dengi-ház.

A szovjet idej ipari tervezete

A népbiztosok tanácsa elnökének az idej ipari tervezetről készült jelentése szerint az iparosítási folyamatot ez évben is a legerőteljesebben folytatják. Az ipari termelést a múlt évvel szemben 23 százalékkal akarják fokozni, holott ez az elmúlt évben csak 24.4 százalékot ért el.

Az abszolút termelési emelkedést ez évben is főként a nehéziparban akarják elérni, amelyhez a fegyverkezési ipar is tartozik, amit a szovjet-kormány fokozottabb mértékben igyekszik fejleszteni. A nehézipar termelésének növelését az előző évvel szemben 26 százalékkal irányozták elő, amelynél elsősorban a tehergépkocsik és gépek gyártását, az acéltermelést és a széntermelést erősítik. A nyersvastermelést ez évben 14.5 millió tonnára tervezik a múlt évi 12.48 millió tonnával szemben. Az elmúlt években az acéltermelés erősen elmaradt a nyersvasétermelés mögött. Ugyanekkor erőteljesebben akarják fejleszteni a könnyű ipart is, amelyhez a fogyasztási áruk termelése is tartozik, mert a legutóbbi időkig a könnyűipar fejlődése messze mögötte maradt a többi iparokénak. A beruházások túlnyomó részét ugyanis a nehézipar foglalta le magának. A fogyasztási árukban észlelhető nagy hiány következtében a könnyűipar termelését 29 százalékkal akarják emelni az elmúlt évi 11.7 százalékkal szemben, ami bizonyára nem lesz könnyű feladat. Az élelmiszeripar és a faipar terén 22 százalékos emelkedést irányoztak elő.

A jelentés szerint a szovjetipar teljesítménye erősen alatta marad az amerikai és nyugat-európai iparok teljesítőképességének és az előállítási költségek terén is jelentősen kedvezőtlenebb a helyzet. Ennek az elmaradásnak legfőbb okai az elavult technikai előírásokat és a korak már meg nem felelő teljesítőképességi követelményeket hozták fel.

★

ELŐZÉKENY KISZOLGALAS.

A híres textilgyár utazójának nemrég egy eldugott dunamenti kisközségben volt dolga. Miután szivarja elfogyott, benyitott egy vegyeskereskedésbe, ahol ecetet és bugylibicalát kívül dohánymeműek is voltak kaphatók.

— Kérek egy trabukkót.

A vegyeskereskedés tulajdonosa gyors mozdulattal leemelt a polcra egy szivarosdobozt, kivett belőle egy szép, pettyes trabukkót, a fogai közé vette, leharapta a végét, kiköpte, azután a szivart udvariasan átnyújtotta az utazónak.

Az utazó megbotránkozva csapta össze a kezét.

— Mit csinált? Leharapta a végét?!

— Igen, kérem — felelte előzékenyen a boltos —, de csak a jobbfejta szivaroknál veszem magamnak ezt a fáradságot.

— Csak a jobbfejta szivaroknál?

— Csakis. Olcsóbbfejta szivar vásárlása esetén a szivar végét egyszerűen a vedő fogai közé dugom és egy deszkával ráütök a fejére.

★

Az aradi munkakamara és az ipartestület harca az ipartörvénytervezett körül.

Vulpe Iosif alpolgármester, az aradi munkakamara elnöke, szerdára a városháza dísztermébe iparosgyűlést hívott egybe, amelyen ismertette a Roman Valer-féle ipartörvény tervezetét. Megnyitó beszédében annak a nézetének adott kifejezést, hogy az aradi iparoságot valószínűleg félrevezették egyesek, akik egyik politikai párt szemszögén keresztül nézik az ipartörvényt, noha ez a törvény — szerinte — a mai idők követelményeinek megfelelően készült. Hangsúlyozta Vulpe, hogy a munkakamara ellen felhozott vádak alaptalanok, mert a kamara működése semmi kívánni valót nem hagy hátra. A gyűlésen támadások hangzottak el az ipartestület és az Iparos Otthon működése ellen is.

★

RECEPT.

1450 február 9-én halt meg Sorel Agnes, híres szépség, VII. Károly francia király kedvese. Egy udvari estélyen az angol nagykövet kérdésre, mi szépségének titka, így felelt: „Közönséges lisztel fehéritem bőrömet, hideg vízben fürdöm, keveset eszem és sokat szeretek...”

Szombaton lesz az aradi iparosbál, de a siker máris megvan

Szombaton este lesz az aradi iparosbál és már mintha kezünkben volna a siker. Még a konjunktúra éveiben sem volt rá példa, hogy új meghívókat kelljen nyomtatni, mert az elért érdeklődés messze felülmulta az igazgatóság várakozását. Idén ez is megtörtént.

Szerdán este tartotta meg az Iparos Otthon a bál előtti utolsó igazgatósági ülését, amelyen csaknem teljes számmal vettek részt a helyi bizottság tagjai is. Ekkor történt meg mindenre kiterjedő figyelemmel a bál munkarend megállapítása is, amelyet az alábbiakban közlünk:

A **büffében** Reinhart Gyuláné vezetésével özv. Glück Józsefné, Sztojka Kálmánné és Jakobi Gyuláné fognak kiszolgálni. A pénztárat Ilyés István és Baricz Máté kezelik.

A **teasátorban** Braun Samuné dirigál, Martini Jánosné és Bedő Lászlóné szolgálják ki a vendégeket.

A **cukrászdában** Közeghy Emiké, Barthel Ernőné, Baricz Máténé és Vázár Jánosné működnek, a pénzt Barthel Ernő és Vázár János kezelik.

A **pezsgősátorban** Zombory Gyuláné, Dukács Lajosné, özv. Neszmerák Kálmánné és Zombory Piri működnek. Pénztáros Zombory Gyula.

A **feketekávé és virslisátorban** Engelhardt Ferencné és özv. Viktorelli Sándorné látják el a fáradságos munkát. Pénztáros Közeghy Emil.

A **tombolajegyek kiadását** Ilyés Istvánné, Kun Józsefné és Gágnér Sándorné végzik, a pénzt Kun József kezeli.

A **tombolasátorban**, az ajándéktárgyak ke-

zelésénél Schaefer Richardné vezetésével Lőrencz Vilma, Erbeszkern Mancsi, Blaboly Panni, Neuman Lonci és Irén működnek.

A **borsátorban**, mint hosszú évek óta, idén is Fock Gábor a vezér. A pénzkezelésnél Sztojka Kálmán és Bedő László segítenek a népszerű csapároknak.

A **tombolajegyek eladására** eddig Neszmerák Margit, Gallov Margit, Viktorelli Panni, Kriszán Mancsi és Szenté Gizi jelentkeztek.

A fentiek után minden további információ felesleges. Aki az aradi viszonyokat ismeri, a leközött névsorból láthatja, hogy minden aradi bálak legkipróbáltabb munkasíri szerepelnek az aradi iparosbál sikerének biztosítása érdekében. Ezek után már csak az hiányzik, hogy valamilyen módon sikerüljön az Iparos Kulturház hatalmas nagyertermét és tágas mellékhelyiségeit megnyitni, mert olyan tömeg felvonulása várható, hogy a későn jövőeknek nem igen jut majd asztal. Enni azonban bőven jut azoknak is, mert Reinhart Gyuláné és társnői anyai gondosága egy egész hadsereg ellátására elégséges élelmiszert halmozott össze. Az ennivaló idén is kitűnő minőségű és feltűnően olcsó lesz. Lesz cigányzene és jazz-band, a legjobb hegyaljai és ókirálysági borok, mert hiszen nincs Aradon híres borpincészet, amely ne érezte volna tartozó kötelességének, hogy az aradi iparosbálnak csinos mintakollekcióval kedveskedjék. Belépődíj személyenként 30 lej, de ezért aztán reggelig áll a bál, a tánc, a heje-huja és a dinom-dánom.

Mégis felemelik a vállalatok adókulcsát

Másfélmilliárdos különbevételről kell még az államnak ebben a költségvetési évben gondoskodnia.

Az emelés inkább a közvetett adóknál fog érvényesülni

A hazai ipar és kereskedelem az utóbbi hónapokban érthető idegességgel és nyugtalansággal figyel azokat a híreket, amelyek az adófronton napvilágot látnak. Időnként ugyanis a legkomolyabb jelentések arról számolnak be, hogy

a pénzügyi kormány nemcsak a közvetett adók bevételeit akarja az adókulcs emelésével fokozni, hanem a közvetlen adóknál is hasonló eljárásra készül.

A vállalatok adókulcsának felemeléséről szóló híreket hivatalos részről mindeztideig cáfolják. Ugy látszik azonban, hogy ezek a cáfolatok egyáltalában nem tekinthetők megnyugtatóknak. Legújabb jelentéseink ugyanis arról számolnak be, hogy

a kincstárnak mintegy másfélmilliárd lej összegben új állami bevételeiről kell gondoskodnia.

mivel az áprilissal kezdődő új költségvetési évben már nem lesznek meg a pénzügyminiszteriumnak azok a rendkívüli bevételi források (váltópénzveretés, stb.), amelyekre az 1935—36-os költségvetésnél számíthatott.

Az adóemelések tehát elkerülhetetleneknek látszanak,

s a kormány cáfolatai csak inkább arra vonatkoznak, hogy ezek az emelések nem annyira a közvetlen, mint

inkább a közvetett adóknál fognak érvényesülni.

A közvetlen adók emelésének híreink szerint egyelőre csak a részvénytársaságoknál lehet számítani. A pénzügyminiszterium ugyanis itt azt a módosítást akarja keresztülvinni, hogy a 9 százalékos kvótát a régi 10 százalékra emeli fel, növelni akarja az egyes adóadók adók

táit is, a veszteséggel dolgozó vállalatoknál pedig az adókulcsot a régi 2—3 százalékra kívánja ismét felemelni.

A jelenleg érvényben lévő forgalmi adótörvény előtt érvényben volt törvény nemcsak a készárukat vontat forgalmi adókötelezettség alá, hanem ezt kiterjesztette a közbeeső termékekre is. A gyárak tehát az általuk előállított félgyártmányok után is le kellett rójják a forgalmi illetéket, ha a félgyártmányt maguk dolgozták fel. Ezt az igazságtalan rendszert később megsemmisítették. Hír szerint Antonescu pénzügyminiszter most ismét felvette a közbeeső félgyártmányok forgalmi adója bevezetésének tervét, ami mintegy 100 millió lej bevételi többletet jelentene a kincstár számára.

Lemondott a salontai Iparos

Dalegylet vezetője.

A salontai Iparos Dalegylet vasárnap délután 11 órakor tartotta rendes évi közgyűlését, amelynek tárgysorozatán a szokott tárgysorozati pontok szerepeltek.

A gyűlés végén az elnökség váratlanul bejelentette, hogy lemond tisztségéről. Hasznló bejelentést tett a választmány is.

Az így válságba jutott dalegylet további sorsát úgy oldották meg, hogy február 9-ére rendkívüli tisztújító gyűlést hívtak egybe, — amely ideig a régi vezetőség intézi a dalegylet ügyeit.

★

PROBABIL.

— Amicul N. are o inimă de aur, o voință de fier și mușchii de oțel.

— Prin urmare nu am de bănat.

Miért nő a drágaság?

Tudott dolog, hogy a közép-európai államok valutájának romlása abban jelentkezik, hogy a belföldi vásárlóerő változatlanlaga mellett, a valuták külföldi értékelése alásüllyedt. Diszparitás áll be ugyanezen pénz értékében aszerint, hogy külföldi vagy belföldi áruval, belföldön vagy külföldön eszüközött vásárlásról van szó. A romlásnak indult valuták államai igyekeznek minden eszközzel megtartani pénzük eredeti vásárló értékét részint azért, hogy a valuta-romlás ne okozzon zavarokat az ország gazdasági életében, részint azért, mert állandóan azt a reményt táplálják, hogy a válság enyhülése, vagy megszűnése esetén a valuta kihever a pénzügyi válság okozta betegséget a visszanyeri azt az árfolyamot, amelyet a stabilizáció áldozatos műve biztosított számára. Ugyanez történt a leivel is, melynek kétféle értékelése hívta elő a kereskedelmi forgalomnak azt a sokféle megkötöttségét, amely ellen a gazdasági élet annyit panaszkodik, amely gyűlöletes mindenki szemében már csak a nagy panamák és csalások miatt, is amelyekre az ilyen kötött gazdálkodás módot ad.

Akármiilyen drasztikus intézkedéseket léptetnek is azonban életbe a kormányok a valuta belföldi vásárló erejének védelmére, akármiilyen szigorral büntetik is az árdragítást,

a valuta leromlásának hatását hosszú időn át feltartani még sem lehet.

Ha teljesen függetleníteni tudná magát az ország a külföldi behozataltól és csak exportálna, anélkül, hogy akárcsak nyersanyagokat is idegen piacokon szerezzen be, akkor könnyebb volna az árak lezárásával fentartani a pénz értékállandóságának látszatát. Minthogy azonban egy állam sem nélkülözheti a külföld minden produktumát, természetes, hogy a valuta leértékelése előbb-utóbb átcsúszó a belföldi árakra is.

Az állam maga, amikor jutalékot szed a behozatal és jutalékot fizet a kivitel után, koncedálja a valuta-romlásnak érvényesülését belföldi viszonylatban is.

Érezzük is minden szükségleti cikket, sőt az ingatlanok árát is, hogy akármiilyen lassú tempóban, de az árak fokozatosan és állandóan emelkednek. A valuta-krízis már mintegy másfél év óta tart, ha a mai árakat összehasonlítjuk a másfél év előtti árakkal, akkor látjuk csak meg, hogy észrevétlenül is milyen nagy utat tettünk meg az árak belföldi emelkedésében is.

Abban a percben azonban, hogy a valuta-romlás hatása megnyilvánul a belföldi árakban is, nyomban megnehezül a kivitel, mert magasabb belföldi árak mellett kiviteli cikkeink már nem versenyképesek. Ime néhány példa:

A PETROLEUM

A román benzin ára ab Constanta 63 shilling. Külföldi ára — nyugati kikötőkben — 45 shilling. Az árkülönbség tehát 20 shilling egy olyan cikknél, amelynek állandóan kialakult világpiacon van. Ez azt jelenti, hogy a román benzin sem Franciaországban, sem Angliában nem versenyképes, hogy mégis megy ki benzin ezekbe az országokba, annak a magyarázata, hogy sok petróleumvállalatunkban külföldi tőke fekszik és ez a tőke bizonyos árkülönbség mellett is előnyben részesíti saját termelvényeit. Nagyobb árdifferencia mellett azonban már ez is inkább más provenienciájú árut vezet. Például a Párisban árúró román petróleumtársaság, amely az idén szükségletét amerikai áruval fedezte. A kereskedelem és általában a tőke nem ismert nacionalizmust, az üzleti számításokat — minden hiába — nem lehet nemzeti érzésekkel összekeverni.

A FA.

A Charpente néven ismert III. és IV. osztályú fa köbmétere „rendu Paris” 220 frankba kerül. A költségek köbméterenként számítva a következők: vám 140 frank, be- és kirakás, szállítás Marseilletől Párisig 25 fr., Galatitól Marseilleig tengeren 45 frank; összes költség 210 frank. Marad tehát az áru ára fejében 40 frank, holott ez a fa fop. Galati 600 leibe, tehát 90 frankba kerül.

Az I. oszt. fa ára 420 frank, költség, vám, stb. ugyanannyi, tehát összesen 630 frank. Pontosan ugyanennyibe kerül az áru Galatiban, tehát 100 frankba, ha bármely más eladó, például az oroszok, egy centiméter olcsóbban ajánja az árut, vagy akár csak ugyanezen az áron, akkor már a román fa nem talál vevőt, mert az orosz fa minőségileg felette áll a mi árunknak.

A KUKORICA.

A basarabiai tengeri kedvezményes vámmal mehet Franciaországba, 40 frank helyett csak 24

frankot fizet. Költségek 10 frank. Az ár 30—32 frank, összesen 64 frank. Az indochinai kukorica ára viszont 45 frank francia kikötőbe szállítva, az árkülönbség tehát 19 frank. Indochina francia gyarmat, bevitele nem esik kintingentálás alá, versenyezni vele majdnem lehetetlen. De ugyanez a helyzet a tojás, a hus, gyümölcs és hüvelyesek tekintetében is, tehát minden olyan cikkben, amelyekben Franciaország nagy fogyasztó.

A lei katasztrófája tehát már nem csak a belföldön kezdi éreztetni hatását, hanem kivitel tevékenységünket is kezdi nehezíteni.

Országfejlesztési kölcsönkötvényekkel törleszthetők a betegsegélyzőhátralékok

Jó hír: a központi társadalombiztosító pénztár az elmúlt napokban tartott közgyűlésén nagyfontosságú határozatot hozott, amennyiben engedélyezte azt, hogy a kereskedelmi és iparvállalatok, valamint a kézművés munkaadók betegsegélyzőjükhöz illetékekből fennálló hátralékaikat részben országfejlesztési kölcsönkötvényekkel fizethetik. A kedvezmény csak július 1-ig és a következő esetekre érvényes (csak az Ardeal és Banatot érdeklő kedvezményeket közöljük):

1. Az ardeali u. n. baleseti alapra és a tanoncotthon alapra fennálló hátralékok, amennyiben március 31-ig kifizettetnek, 10 százalékos készpénzzel és 90 százalékosan országfejlesztési kölcsönkötvényekkel fizethetők.

Április hónap folyamán e hátralékok 30 százalékosan készpénzzel és 70 százalékosan kölcsönkötvényekkel.

Május hónap folyamán 50 százalékos készpénzzel és 50 százalékosan kölcsönkötvényekkel fizethetők ki.

2. A betegsegélyző illetékek Ardeal és a bal-

esetpótlékok az egész ország területén felerészben fizethetők kedvezmények igénybevételével. A másik félre, amit a biztosított felek fizetnek teljes egészében készpénzben fizetendő. A kedvezményes a félre részre a következők:

Ha a hátralék március 31-ig kiegyenlített nyer, úgy azt 10 százalékos készpénzben és 90 százalékosan országfejlesztési kölcsönkötvényekben fogadják el.

Április folyamán e hátralékok 30 százalékos készpénzzel és 70 százalékosan kölcsönkötvényekkel május hónapban 50—50 százalékos, június hónapban pedig 70—30 százalékos arányban egyenlíthetők ki.

3. Ami a betegsegélyzői illetékeket illeti, ezekre nézve a következő könnyítéseket engedélyezte a központi pénztár:

Március 31-ig történő fizetés esetén elengedik a bírság 90, április végéig történő fizetés esetén 70, május végéig 50, június végéig történő fizetés esetén pedig 30 százalékát. A fennmaradó összegeket azonban készpénzben kell fizetni.

Hány idegen alkalmazottat tarthatnak a husznál kevesebb alkalmazottat foglalkoztató vállalatok

A bucurestii sajtóban olyan hírek terjedtek el, hogy a husznál kevesebb alkalmazottal dolgozó vállalatok személyzetének fele idegen lehet. Az iparügyi és kereskedelmi minisztérium most az elterjedt téves hírek megcáfolásául közli, hogy a 20 alkalmazottnál kevesebbet foglalkoztató vállalatok idegen-arányszáma változatlan

maradt, vagyis, az 1935. évi június 18-i 136-os számú Hivatalos Lapban megjelent 1027. számú minisztertanácsi napló előírásai az irányadók továbbra is. Eszerint az ilyen kis vállalatok csak félannyi idegen állampolgárt alkalmazhatnak minden kategóriában, mint amennyi a nagy vállalatoknak meg van engedve.

Manoilescu volt miniszter beteges tünetnek minősíti az építkezési lázat

Bizalom hiányában menekül a tőke az ingatlanokba.

Hogyan lehetne segíteni a bajokon

Manoilescu Mihai mérnök, volt miniszter, a kereskedelmi és iparkamarák szenátora, a múlt héten a timisoarai kereskedelmi és iparkamara tanácstermében beszámolót mondott, amely iránt élénk érdeklődés nyilvánult meg.

Oprea Ion kamarai elnök üdvözölte Manoilescut, aki a világgazdaság kérdéseiről és a világgazdasági helyzetéről beszélt.

Baható tanulmányok alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy

a világválság 1932-ben érte tetőpontját és azóta szűnőben van.

A helyzet megjavítása érdekében a következő három pontot tartja fontosnak: 1. A külkereskedelem alapos megszervezése. 2. A belföldi hiteli megszervezése. 3. A gazdasági élet élénkítése állami rendelkezések és komunkák révén.

Előadása további során bírta a jelenlegi devizarendszert, majd hangoztatta, hogy az egészséges gazdasági helyzet megteremtése a következő fontos alapelvek figyelembe vételével történhetik meg. Az első és legfontosabb feltétel minden állam részére, hogy kereskedelmi és finanszírozási körök között meg legyen az egyensúly.

mert csak így képes külföldi fizetéseinek eleget tenni. A kivitel és behozatal között az egyensúlyt fenn kell tartani. A külkereskedelem helyre állítása helyre állítaná Románia hitelét és sor kerülne a belföldi hitellel feltámasztására is. A belföldi hitellel katasztrófális helyzetére jellemző a Timisoarai tapasztalt építkezési láz, amely mutatja, hogy a tőke bizalom hiányában ingatlanokba menekül, függetlenül attól, hogy vajon az építkezési rentabilitás-e vagy sem. A hitellel feltámasztás a bankszakma átszervezésével lehetne elérni. Ha a bankokat gazdasági csoportokba osztanák be, amelyek csak meghatározott keretek között részesítenék hitelben a gazdasági élet egyes ágait, akkor önmagukat is megvédenék az esetleges veszteségektől. A gazdasági élet fejlődése megköveteli, — fejezte be Manoilescu — hogy a román elem egyre jelentősebb szerepet vegyen a gazdasági életben, mert eddig a romániaság háttérbe szorult.

Este Faur Livius miniszteri igazgató és ipari főfelügyelő, akit régi baráti kapcsolatok fűznek Manoilescuhoz, tévesztett tiszteletére. A téma a közélet számos előfordulása volt rész.

A devai román iparosok egyesülete helyesli az új ipartörvénytervezetet.

A devai román iparosok egyesülete közgyűlést tartott, amelyen Roman Valer ipartörvénytervezete mellett foglaltak állást. A gyűlésen megjelent a cluji román iparosok elnöke is, dr. Ratiu August, Penes Stefan titkár, továbbá részt vettek Timisoara, Brad, Hateg, Petrosani, Hunedoara és Aiud kikötői is. A román iparosok táviratban kérték az uralkodót és a miniszterelnököt, hogy sürgősen szavazzassák meg a parlamenttel Roman Valer ipartörvénytervezetét. Ezzel kapcsolatban csak annyit jegyzünk meg, hogy a devai ipartestület, amely tulajdonképpen az összes devai iparosok hivatalos testülete, még december folyamán a javaslat közzétételkor tiltakozását jelentette be az összes miniszterelnökkel a Roman Valer-féle törvényjavaslat ellen.

IZGALMAS KARTYAPARTI.

A fogorvos kinyitja a rendelő ajtaját és amulva látja, hogy Döcög és Pöcög lázasan kótyáznak az előszobában. Méltatlankodva rájuk szól:

— De, uraim, mit csinálnak itt önök?
— Alsóunk, kérem, — felelt Döcög, — azt veszít, és megy be először.

Vizsgálják felül a közmunkavállalkozók vagyonát.

Rendkívül érdekes levél írt az intézett a fővárosi lapok szerkesztőseinekhez Nae Popescu közmunkavállalkozó. Popescu nyílt levelében kifejezi, hogy szívesen részt vesz a közmunkavállalkozók vagyonának felülvizsgálásában. Csulley mérnök esetéből indul ki, aki közmunkákat vállalt és mint a per során kiderült, fantasztikus vagyont szerzett, mert csak így magyarázható, hogy 30 millió lejt költött barátnője szélességeinek kijelölésére. Nae Popescu követeli, hogy mind az állam közmunkavállalkozókat, akiket hűtlen kezelésben, vagy pedig az állam megkárosításában bűnösnek talál, zárják ki örök időkre az állami árlejtéseken való részvételből.

DER MYRTENZWEIG.

— Papa, ist der Olzweig das Symbol des Friedens?
— Jawohl!
— Und welche Pflanze ist das Symbol des Krieges?
— Der Myrtensweig, mein Kind!

MEGVALÓSULT A „JÖVŐ SZÁZAD” ALMA. Jókai „A jövő század regényé”-nek álma, a repülőgépjáratokra használt törhetetlen üveget, az író „Ichor”-nak nevezte el, megvalósították Angliában. Az Angol Birodalmi Vegyipari Trust laboratóriumában „Perspex”-nek nevezett teljesen átlátszó anyagot állítottak elő, amely törhetetlen, az üvegnél ötven százalékkal könnyebb, nagyon kemény, ruganyos és rendkívül erős. A feltalálók csak annyit árulnak el, hogy a készítéséhez szükséges anyagot szénből, vízből és levegőből veszik. Az új anyag különösen alkalmas repülőgépgyártásra. Elsősorban a De Havilland-gyár egyik „Üstökös”-rendszerű gépének ütálas utasokánakját készítik ebből az üvegből. Az üvegrepülőgépek különösen értékes légi fegyverek lesznek, miután repülők minden irányban jól láthatnak és bárhonnan jövő ellenségre tüzelhetnek.

IDEALIS PÖTLEKOK.

— Mondja, Jucika, miért nem megy férjhez?
— Mert a három kedvencem tökéletesen pótol egy férjet.
— Hogy-hogy?
— A kutyám egész nap morog, a papagályom egész nap káromkodik, a macskám pedig mindig reggel jön haza.

Nem terjesztik ki a repülőbéllyegek használatát.

A pénzügyminiszteriumban, mint Bucurestiből jelentik, tanácskozások folynak az aviatikai bélyegek használatának kiterjesztéséről és a bélyegek jövedelmének fokozásáról. Az érkezőtlen az aviatikai alminiszterium tervezetét vették tárgyalás alá, mely túlságos mértékben szeretné kötelezőt tenni a bélyegek használatát. Az érkezőtlen elvetették a zárt tervet, hogy a hitel-műveletekkel kapcsolatosan váltókra, csekkekre, ártatokra, stb. is kötelezővé legyenek a repülőbéllyegek felragasztását.

Általános drágulás a hazai fém piacon

As importált áruk új vámpótlékjával és a magas áruközéptértekkel indokolják a fémárak emelkedését.

Még nem egészen versenyképes a hazai betonvas

Az elmúlt héten sorozatos megbeszélések voltak a belföldi vasgyárak között. Ezekben a tárgyalásokon azt a helyzetet beszélték meg, amelyet az importált áruknál alkalmazott 12 százalékos vámpótlék idézett elő a vaspar nyersanyag gal és félgymánnal való ellátása tekintetében.

Az új áruközéptértek is megdrágították a vasárak termelését, utóbb pedig a CFR felemelte a vasárak szállítás díját is. Mindezekre való tekintettel

a vasáraknak azt állítják, hogy nem tudják az eddigi eladási árakat fenntartani.

A hengerelt vas, drót és szeg árát az érdekeltek gyárak már január elejével felemelték kilonként 65—75 banival és a múlt héten felemelték a vas lemez, betonvas, láncok és horgonyzott vedrek árát is.

Ezt a második áremelést izgatott tárgyalások előzték meg, mert a legtöbb gyár nem akarta az árakat felemelni, vagy legalább is ellene volt olyan mértékbeni áremelésnek, amelyen mértékben az új közterhek a termelést megdrágították. Végül is a gyárak 6—8 százalékos terjedő áremelésben állapodtak meg a felsorolt cikkek-nél, viszont az ölmazott vaslemez árát nem emelték fel, mert az országban elegendő ölom van ennek a cikkeknek a gyártására. Bizonyos vonatko-

zásokban az ölmazott lemez árát a gyárak le is szállították.

A kereskedelmi öntvények árát kilonként 1 lej 50 banival emelték fel, tekintettel arra, hogy a nyersvasárak is emelkedésben vannak.

A felemelt árak ellenére a vasgyárak teljes üzemmél dolgoznak, amikben nagy része van a különböző állami megrendeléseknek is. Új rendeléseket csak minimálisan kéthónapi szállításra fogadnak el.

Nagy érdeklődést váltott ki a vaspiacon a Bucurestii Industria Fierului új betonvastermelése. Ez a gyár, amely a Frati Goldenberg cég bérletében dolgozik és felerészben az Auschnitt-konzern érdekkörébe tartozik, már a múlt évben is kijött betonvasárúval, de azok még nagyon kezdetlegesek voltak és emiatt a gyár be is szüntette az eladásokat. Most az Industria Fierului nagymennyiségű új árut hozott forgalomba, amely minőségileg már lényeges fejlődést mutat fel, de még mindig nem éri el a többi hengerelt termelvényének a színvonalát, azonkívül pedig méreteiben sem egészen megfelelő és túlságosan súlyos. Mindamellett kereskedőkörökben elégtétellel fogadták az új betonvasat, annál is inkább, mert az elmúlt nyáron olyan keveslet volt ebben a cikkben, hogy a gyárak képtelenek voltak a szükségletet kielégíteni.

Induló vizsgálat az aradi ipartestület két vezetője ellen?

Különös konfliktus az aradi munkakamara elnök és az ipartestület két vezetője között a Bucurestii iparosszövetség aradi gyűlése miatt.

Cotiolu Romulus dr. remélhetőleg el fogja simítani a félreértést

A múlt héten, csütörtök este általános érdeklődést kiváltó iparosgyűlés volt Aradon, melyet a Kisiparosok Országos Szövetségének aradi fiókjá hívott egybe acélal, hogy Arad iparossága állást foglaljon a Roman Valer dr. alminiszter által készített ipartörvény-tervezet ellen. A gyűlésen az aradi iparostársadalom több vezető egyénisége is részt vett, közöttük Izidor Testim, az Ipartestület elnöke, Moskovitz Václav, az Ipartestület alelnök és úgy Vulou, mint Moskovitz fel is szóltak a napirenden lévő kérdés megvitatása során.

Roman Valer dr. törvénytervezete ellen hivatalos és félhivatalos formában az összes érdekeltek társadalmi rétegek szakmai érdekképviseletai állást foglaltak már, a törvényjavaslaton számos módosítás történt éppen a kereskedők és a nagyiparosok érélyes állásfoglalása nyomán, sőt a kormány, nyilván az általános felzudulás hatása alatt, lemondott arról, hogy a javaslatot rövid időn belül a parlament elé vigye. Érthető tehát, hogy az aradi gyűlésen, amelyet az általában nacionalista állásfoglalásáról ismert Kisiparosok Országos Szövetségének aradi tagozata hívott egybe, szintén a határozott bírálat hangján foglalkoztak Roman Valer törvényjavaslatával.

A gyűléssel kapcsolatosan különböző hírek terjedtek el különösen arról, hogy a felszólalások során a munkakamara ellen is kifogások hangzottak el. A munkakamara vezetősége éppen ezért elhatározta, hogy a kérdés alapos és minden oldalról történő megvitatása érdekében, a munkakamara rendezésében, január 29-én iparosgyűlést hív össze, amelyen Vulpe Ioanif a kamara elnöke ismertetni az új ipartörvény-tervezetet, még pedig módosított formájában.

Még az elmúlt hét szombatján híre járt a városban, hogy a csütörtök esti gyűléssel kapcsolatosan bizonyos félreértések keletkeztek és, hogy ezeknek tisztázása érdekében

a munkakamara vezetősége vizsgálatot szorgalmaz az ipartestület vezetősége ellen, kérve, hogy a vizsgálat során függeszték fel az intézmény vezetőségét.

A félreértések elkerülése végett az Ipartestület vezetőségének néhány tagja hétfőn délelőtt felkereste Vulpe Ioanifot, ki egyébként — mint köz tudomásu —, a városi átmeneti bizottság alelnöke is, hogy magyarázattal szolgálganak a gyűlés lefolyásáról. Vulpe Ioanif azonban kijelentette, hogy érdemben nem óhajt az ügygel foglalkozni, mire az ipartestületi vezetők Cotiolu dr. átmeneti bizottsági elnököt, aki az elsőfokú iparhatóság vezetője is egyben, kérészték fel és kérték, hogy vezettél a kellemetlen félreértésekre, az ipartestület szerepének tisztázása érdekében indíttasson vizsgálatot, természetesen abban az esetben, ha erre okot lát.

Cotiolu dr. közölte, hogy tudomásul veszi a bejelentést és a szükséges képest intézkedik majd. Előrelátható, hogy sikerül békés uton elsimítani ezt a kínos félreértést, amelynek vizsgálását talán a legjobban igazolja, hogy az aradi iparosgyűlést egy olyan városi szövetség hívta össze és vezette le, amely többségi nacionalista állásfoglalásáról közismert.

VILLAMOSON.

Ideges ur felül a villamosra és jegyet vált. A kassza minden két percben végigjárja a kocsit és vizsgálja a jegyeket. Most megáll Ideges ur előtt:

— Meg van a jegy?
— Igen.
— Szabadna?
— Már kezelve van.
— En kezeltem!
— Nand — mondja kitörve Ideges ur, — a Neumann professzor.

HIVATALOS VALUTAÁRFOLYAMOK:

Francia frank	6.00	6.90
Svájci frank	33.55	38.40
Belgas	12.00	18.00
Font sterling	490.00	500.00
Olasz lira	8.30	9.90
Török lira	73.00	81.00
Dollár	99.00	110.00
Rentenmark	38.00	40.00
Holland forint	67.00	69.00
Cseh korona	4.00	4.50
Pengő	24.00	26.00
Schilling	23.00	24.00
Zloty	18.30	19.50
Dinar	2.20	2.50
Dracma	0.80	1.10
Léva	0.90	1.20

MAGÁN-ÁRFOLYAMOK

Francia frank	13.00—13.10
Svájci frank	63.50—64.00
Belgas	33.00—34.00
Dollár	190—192
Font sterling (bankjegy)	960—970
Olasz lira	11.00—11.50
Hollandi forint	130.00—135.00
Rentenmark	44.00—45.00
Cseh korona	7.50—7.40
Schilling	36.00—37.00
Dinar	3.60—3.80
Zloty	37.00—37.50
Dracma	1.75—1.85
Török font	130.00—135.00
Pengő	35.00—36.00
Léva	1.40—1.50
Napoleon-arany	1310—1320

TENGERRE, MAGYAR.

Proccék Abbázidba utaztak. Ahogy megérkeznek a szállodába, Proccák így szól a férjéhez:

— Manó, kérlek, nézz ki, nincs-e valaki az ácsónon. Fürödni akarok.

KITÜNŐ HAZASSÁG.

Kohnnak nagyon melegen ajánl egy nőt a házasságközvetítő, mire Kohn elveszi feleségül.

Esküvő után pár héttel össetalálkozik a házasságközvetítővel, aki megkérdezi:

— Nos, megfelel az asszonyka?

— Mi az, hogy megfelel? Egy szóra szíval.

Az otthon válsága

Két izlés, két életszemlélet, két generáció vitája.

Egyik nagy budapesti napilapból vettük át az alábbi érdekes cikket, amely nemcsak építőiparos, hanem laikus olvasóinkat is bizonyára érdekelné fogja.

A modern nagyváros lassan új képet nyer. Házasorok, városrészek nőttek ki a „grundok” helyén. Új formák, új színek, új hangulatok. Szép? Van, aki felezabadultan igyekszik tisztá sikkok, egyszerű formák, a világosság és könnyed egyszerűség felé s van, aki börtönné érzi a „funkcionális” méreteket, kényelmetlen kirakatoknak a tágas ablakokat, mereveknek és lélekteleneknek a rendeltetésük igényeire leegyszerűsített butoridomokat, kopároknak a disztelen falakat és reménytelennek azt az életet, amely ezeket választotta keretéül. Akad, aki a család patriarchális fogalmának bomlásáért, az „otthon” szűléseért a modern lakást okolja, míg mások úgy vélik, az egyszerű, tiszta, derűs családi élet reneszánsza arról az oldalról indult el, amely észszerű és megelégedett életképzéseikhez formálja lakásigényeit is.

Két szempont vitázik itt alább. A „konzervatív” és a „korszerű”. Utóbbinak képviselőit Molnár Farkas vállalkozott, a legmodernebb budapesti építészcsoporthoz, a Círpac nevű világegyesület magyar szekciójának prominens tagja, az előbbi pedig azokat az elveket igyekszik csoportosítani, amelyeket annyian és annyiszor hallunk, vitatunk, vallottunk és cáfolunk.

Csupán az ipari vállalatok üzemeiben felhasznált villanyáram mentesül a 0.50 százalékos kincstári taxa alól

A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, hogy az elektromos áram fogyasztóitól kilowattorként 0.50 százalékos kincstári taxát hajtsanak be és pedig olyan fogyasztóktól is, akik a villanyáramot fűtésre, fogyasztásra, passzív készülékekhez vagy pedig bármilyen más elektromos készülékhez használják fel még akkor is, ha a használatnak az ilyen módját eddig ipari használatnak tekintették.

Csupán az ipari vállalatok üzemeiben felhasznált áramok lesznek mentesek a taxák alól.

Ez a rendelet azokat sújtja legjobban, akik a villamosáramot eddig háztartási célokra is használták, mert hiszen a fogyasztó számára az egész nap tartalma alatt bármikor olcsó villamosáram állott rendelkezésre háztartási célokra, ami az élet terhein lényegesen könnyített.

A miniszternek ez a rendelete ellentétben áll az 1920-as évi törvény rendelkezéseivel és miután gazdasági szempontból is káros, a miniszter rendelete ellen máris számos felszólalás hangzott el és igen valószínű, hogy vissza is fogják vonni.

A legfőbb műszaki bizottság vette át a legfőbb energiabizottság hatáskörét

Kinevezte a munkügyi miniszter a legfőbb műszaki tanács tagjait.

Milyen ügyeket utal a királyi rendelet a legfőbb műszaki bizottság hatáskörébe.

A közművelési- és közlekedésiügyi miniszterium megszervezéséről szóló királyi rendelet, — mint ismeretes, — megszüntette a legfelsőbb energiabizottságot. Az energiabizottság ügykörét a legfelsőbb műszaki bizottság vette át, amelynek hatáskörébe — a királyi rendelet szerint — a következő kérdések tartoznak:

1. Az állami, megyei, községi hatóságok és közintézmények közmunkatervét felülvizsgálja.
2. Az architektonikus természetű, általános típusu terveket felülvizsgálja.
3. Véleményezést ad az ország energiaforrásainak kihasználására készített általános tervről.
4. Felülvizsgálja a hidraulikus és termikus berendezésekre, koncessziók elnyerésére, energiaelosztó és szállító hálózatok készítésére beadott kéréseket.
5. Véleményezi a Duna árterületének megjavítására készített tervet.
6. Felülvizsgálja a különböző technikai munkák, berendezések és anyagszállítások lebonyolítására készített műszaki szabályokat.

7. Megállapítja a városfejlesztési tervek irányelveit.

8. Felülvizsgálja és elintézi a különböző törvények által hatáskörébe utalt technikai kérdéseket.

Az energiabizottság megszűnése után átalakult, illetőleg kiegészült a legfelsőbb műszaki bizottság, amelynek tagjai a január 16-iki királyi rendelet értelmében a következők:

Ionescu Ioan mérnök vezérfelügyelő, Busila D. Constantin mérnök, Germani Dionisie mérnök, Gheorghiu S. Ioan főmérnök, a bucarestii műegyetem professzorai, Rusu Vasile mérnök vezérfelügyelő, Stinghe N. Bujor főmérnök, a bucarestii közmunkavezetői iskola igazgatója, Duiliu Marou vezérfelügyelő-építész, Doneaud Ernő építész, Părvu Traian közmunkaügyi államtitkár, Mereuta Cesar, a CFR vezérigazgatója, Vardala Ioan vezérfelügyelő, Mihalache C. Ioan utügyi vezérigazgató, N. Vasilescu-Karpen, a bucarestii műegyetem rektora, Antonescu Petre építész, a bucarestii építészeti akadémia rektora és Rosianu D. Gheorghe, a legfelsőbb műszaki tanács igazgatója.

A KONZERVATIV:

A modern nagyvárosokban Európa-szerte új városrészek épültek s valamennyi egy csapásra elvesztette a régi karakterét. De újat sem kapott helyette. Egyik új városnegyed olyan, mint a másik: csupasz falak, rideg felületek, ormótlan foltok, hűvös üvegcsillogás. Idegenül botorkál közöttük a régi generáció, a konzolidált izlés embere. Némely ház olyan, mintha csak épülőben lenne és most készülne felrakni rá a művészi ötletesség, az egyéni invenció jeleit, amelyek egy régi épületet annyira kedvessé, meghitté, széppé tettek. Takarékos, szegény, szomorú kor szak nyomasztó stílusa ez, amelyet a „modern építész” képvisel. Lélektelen és sivár, mint azok az évtizedek, amelyekben a mai generáció nevelkedett.

A MODERN:

— A korszerű építészlet megtagad minden közösséget azokkal a torz alkotásokkal, amelyek valóban deprimáló képet adnak egy-egy városkörnyéknek. Minden nagy gondolatnak vannak méltatlan epigónjai, akik a külsőségek szolgái és értetlen másolásával inkább kompromittálják, mintsem propagálják a gondolatot, amelynek kéretlen híveikül szegődtek. A modern építész tehát nem vállalja a védelmét annak, amit a tájékozatlanok „modern”-nek neveznek. Tömegével látjuk az olyan épületeket ezekben a földből kinőtt új városnegyedekben, amelyek csak annyiban számítanak újszerűeknek, hogy megfosztották a ház külsejét azoktól a kis diszektől, ornamensektől, faragványoktól, amelyek olykor az épület egész báját, kedvességét adják. Helyébe pedig nem nyújtanak semmit. A reformokat tehát csak negatív értelemben valóították meg, apékkül, hogy figye-

lambé vették volna azokat az okokat, amelyek a reformot szükségessé tették. A modern építészlet úgy véli, hogy a ház szépségét három tényezőnek, az alaprajznak, szerkezetnek és a formának összhangja adja meg s hogy az az épület, amely ilyen elvek szerint sikerült, éppúgy nem szorul különösebb kozmetikára, mint az egészséges emberi test.

A KONZERVATIV:

— Azok, akik a történelmi stílusok szeretetében nevelkedtek pl. Budapesten, akiknek városát Yblek, Lechnernek, Alparok építeték, sohasem lesznek képesek elismerni, hogy ami praktikus, az már szép is. A modern építész takarékoskodik a hellyel, az épületanyaggal, takarékoskodik a fantáziával és a mechanizált élet számára készít az otthonosságot, kényelmet jelentő házak helyébe eablionizált lakóépületeket. Miért ne lehetne lakályos és célszerű az olyan épület, amelynek ormozatán csinos gipszfaragványok tarkítják az unalmas falfelületet, vagy ahol karatidák támasztják alá a lakóbalconzot?

A MODERN:

— Új formavilágot nyit meg a modern építőművészet, amely csakugyan nem hozható kapcsolatba a történelmi stílusokkal. Kétségtelen, hogy azok számára, akik életük nagyobb felében konzervatív épületeket láttak, kezdetben idegenül fognak hatni a modern építészlet esztétikai eredményei. Vegyük azonban tekintetbe, hogy az izlés nem egyéb, mint megazokás és a szépségfogalom nem egyéb, mint konvenció. Gondoljunk a divat változásaira, emlékezzünk arra, hogy valamikor a barokk is forradalmi újszerűséggel botrányoztatta meg a konzervatív szemeket. Az atónális zenét nem is olyan régen kibírhatatlan

Tudnivalók az adóvallomások benyújtásáról

Az 1936—37. évre az alábbi adózó rétegek kötelesek az alább feltüntetett határidőn belül adóvallomást beadni:

Január hónap folyamán:

1. Azon kisiparosok, akiknek adóját a patenta fixa alapján 1938-ban vetették ki három évre s akiknek kivetése 1936 március 31-én jár le.

2. Azon kereskedők és iparosok, akiknek adóját évente vetik ki. A nagyvállalatok adóvallomásának határidejét meg lehet hosszabbítani február végéig, míg a részvénytársaságok határidejét mérlegük jóváhagyásáig, de legkésőbb április hó végéig.

3. A szabadfoglalkozásúak.

4. Az ingatlanok tulajdonosai, szállodások, valamint azok, akik albérletbe adnak helyiségeket, butorozott, vagy butorozatlan lakásokat. Ezeknek jelentést kell tenniük a bérírók és albérírók nevével, foglalkozásáról, valamint arról, hogy milyen bért fizetnek.

Április 1. és május 15. között: A bekebelezésekre vonatkozó vallomások, valamint azok a beadványok, amelyekben az elemi adó és sup-

racoták csökkentését kérték.

Az év folyamán: Mindazok, akik új vállalkozásba kezdenek, erdőt vágnak vagy alkalmi jövedelemhez jutnak, 10 napon belül adóvallomást kell, hogy tegyenek. Azok ellen, akik ennek a kötelezettségüknek nem tesznek eleget, a következőképpen járnak el:

1. Nem idézik meg őket az adókövetőbizottság elé és hivatalból adóztatják meg őket.

2. Büntetésként többletként az adó egyne-gyedével sújtják azokat, akik a vallomást nem nyújtották be idejében, vagy pedig nem töltöt-ték ki szabályszerűen.

3. Azokat a szálloda-, vagy ingatlanulajdo-nosokat, akik nem tesznek eleget a fenti 4-ik pontban feltüntetett kötelezettségüknek, bünte-tésképpen az ingatlan adójának összegével sújtják.

4. Nem engedélyeznek számukra az elemi adó-ból, vagy bármilyen más adóból csökkentést.

Az adóvallomás egyszerű papíron nyújtható be. A nagyipari és kereskedelmi vállalatoknak a pénzügyigazgatóság által rendelkezésükre bocsá-tot leveken kell benyújtaniuk az adóvallomást.

Meg akarják szüntetni a saját termésű félgyártmányok forgalmi adómentességét

Ismét 11 lej lesz egy kérvényre való bélyeg.

A pénzügyminiszter kategórikus kijelentése ellenére, hogy nem gondol az adók emelésére, jólétesült pénzügyi körökben továbbra is hirdetik, hogy amennyiben a kormánynak sikerülne is a rendes költségvetést a jelenlegi bevételekkel kiegyensúlyozni, a hadfelszerelési célokat szolgáló pótköltségvetés érdekében,

a kormány most új bevételi lehetőségeket

keres a követett adók emelésével.

Többek között arról lenne szó, hogy a kormány meg akarja szüntetni az ipari nyersanyagok és közbeeső gyártmányok forgalmi adómentességét, miután Victor Slăvescu pénzügyminisztersége előtt ezek az anyagok is fizettek forgalmi adót, amelyből az államnak évi 50 millió lej bevétele volt. Ez az adómentesség a pénzügyminiszterium

vezető körei szerint azért sérelmes nemcsak a kincstár, de a hasonló termelésű vállalatok szempontjából, mert vannak gyárak, amelyeknek ugynevezett integrális termelésük van, vagyis maguk állítják elő a készárúkhhoz szükséges nyersanyagokat és félgyártmányokat is, amelyek után nem fizetnek forgalmi adót.

Az integrális termelésű vállalatok között van számos textilüzem, amely a fonalakat is maga állítja elő, de azok után nem fizetnek for-galmi adót. Vannak petroleumvállalatok, ame-lyek közbeeső termelvényképpen kénssavat gyár-tanak és azt a petroleum finomításához használ-ják fel. Ugyanebbe a csoportba tartoznak azok a vasipari vállalatok, amelyek hengerművel ren-deleznek és maguk állítják elő a hengereit va-sat, amelyből drótot, láncot, szegőt gyártanak.

macskanyávogásnak minősítette a legtöbb zene-értő s ma már legalább akkora tábor méltányolja, mint amekkora támadja. Aki gyakran hallgat modern zenét, önkéntelenül lemond a klasszikus összhangzattal konvenciójáról és megszokik egy másik konvenciót. Ámde a korszerű építészeti (persze az igazi) nem konvenciózus és éppen ezáltal sérti a konvencióhoz szokott szemet. A cél-szerűség nem kizárólagos követelmény, csak el-sőrangú. Bizonyos belső logika külső harmóniát is involvál. A nagy vonalak tiszta arányait mi már szépen látjuk, annyi ezer emberrel együtt. Más kérdés, hogy Budapesten kevés az olyan épület, amelyet a szó igazi értelmében modernnek szabad nevezni. Komoly esztétikai alkotás szép lehet az épületen, de az ornamentum a mai moz-galmassághoz szokott és értelmet kereső szemünk-re nem tud hatni. Erősebb kontraszt hatású esz-közre van szükségünk. Az elementáris formákban jelentkező, tagolatlan falsíkok s az üvegfelületek ellentétes hatása, a függőleges és vízszintes épü-leteknek szimmetria nélküli egyensúlyállapota: a szép.

A KONZERVATIV:

— A modern építészeti egyre praktikus célok-ra hivatkozik. Ezzel szemben valahány ugyneve-zett modern épületet belülről szemlél meg a laká-skereső, ijedten hőköl vissza, amikor az alacsony menyezeteket, kalickaszerű szobákat, megfordulni is kicsiny mellékhelyiségeket megpillantja. Tud-juk, hogy az organikus életet így is le lehet élni, tudjuk azt is, hogy a linoleumpadló, a mosható-fal, a széles ablak higiénikusabb, mint a régi la-kás homályossága, porfógo diszitései. De csak

tették otthonná a lakást. A kegyetlen külvilágból ide menekültünk s éppen ezért életünk jól magun-kat benne, mert egyéni vonásai voltak, mert hi-nyosságait is megszoktuk, megszerettük, mert hozzánk, izlésünkhöz, rigolyáinkhoz alkalmazkod-tak. Lehet, hogy a szűkre szabott ablakokon nem járt be annyi napfény, mint a „Bauhaus” szét-tolható üvegfalain, de nem bámult rajta át a szá-junkba a szomszéd. A falak vastagok voltak, — ami talán nem praktikus, mert anélkül is meg-áll a ház — de legalább nem hallottunk nap-és éj-hosszat gyereksírást, veszekedést, rádiókibá-lást, horkolást. Egyezőval magunk lehetünk, ha akartunk s otthonunk volt, nem pedig olyan he-lyiség, amely lehet lakás, de nem otthon.

A MODERN:

— A kisméretű lakás nem modern építészeti követelmény, hanem gazdasági szükségesség. Szociális érdekből felállítottuk a minimál-lakás fogalmát a legszegényebb néposztályok számára. Hogy asután az osztályok közti határvonalak el-tolódtak és nem a proletárréteg, hanem az ugy-nevezett középosztály keres minimál-lakást: nem az építész hibája. Mi csak annyit mondunk, hogy célszerű alaprajzzal például a mai egyszoba-konyhás lakás helyén kényelmesen elhelyezhető egy nappali közös lakószoba, egy hálószoba s szülők és egy hálófülke a gyerekek számára. A „modern”-nek mondott kéteszoba hallos lakás te-rülete elegendes arra, hogy nappali tágas lakó-teret helyezünk el benne ebédlőfülkével és könyv-tárral, asztal s mellékhelyiségeken kívül min-den családtag számára egy-egy kis hálószobát. Ugy hisszük, hogy az a kényelmet, a higiéniát, az

Vannak asután börtönök, amelyek cipőt, vagy más bőrart készítenek a saját termelésű nyers anyagok és félgyártmányok után és a pénzügy-miniszteriumban már kiszámították, hogyha ezt a kedvezményt megszüntetnék, az állam több mint 100 millió lejjel több bevételhez jutna.

Egy másik jövedelemzaporítási terv az, hogy a hatóságokhoz intézendő kérések bélyegilletékét 9 lejről 11 lejre emelnék fel, mint ahogy Victor Slăvescu idején volt.

A munkanélküliség

Ardeal északi részén — hivatalos kimutatás szerint.

A cluj-i munkaügyi inspektorátus a napok-ban tette közzé a körzetébe tartozó megyék mun-kanélküliségi adatait. A hivatalos kimutatás, mely nemcsak a bucurestii hivatalos körök, ha-nem a genfi és külföldi körök tájékoztatására is szolgál — egyenesen megdöbbentően — csekély számú munkanélkülit tüntet fel. A közreadott adatok szakmánként a következők:

Elemezési ipar 30, faipar 48, nyomdaipar 79, fémipar 101, ipari üzemek 5, bányaiipar 4, bőriipar 212, építési szakma 140, ruházati szak-ma 64, üvegipar 4, mezőgazdaság 7, iparművé-szet 4, gyáripar 379, erdőtermelés 300, szállodai alkalmazottak 81, kereskedelem 65, háztartásbeli-ek 10, egészségügyi személyzet 8 és egyéb szak-iparban 2.

Az inspektorátus szerint összesen 1452 munkanélküli van Ardeal északi részében. Ebből a számból Clujon 884 munkanélküli jut.

Örvendetesen csekély szám, ha az ember hitelt adhatna a hivatalos számoknak. Az uccá-kon rongyokba burkolózott tömegek keresnek munkát. Magánházakba emberek kopogtatnak be. Munkát és kenyeret kérnek. Két népkönyha oszt-ja az ingyen leveleket és tokányokat a munka-nélkülieknek. És mégis csak 884 volna a számuk?

POLITIKAI VACSORA.

— Asszony, az olajszezonkór megbukott, honts fel ma vacsorára egy doboz szardíniát.

KÖVETKEZTETÉS.

Azt ismert rossz emberről mondják:
— Csak azért jár győnni, hogy sajátmagáról is rosszat mondhasson.

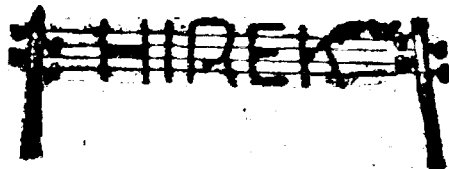
IN MENAJERIE.

Ea: Ce ai zice daca ti-arul m'ar mânca?
Ei: Poftă bună!

„otthon” nyugalmát sokkal inkább valóítja meg, mint az, ha a családtagok akarátlanul is kényte-lenek egymást a kevészsámu helyiségben zaklat-ni. Egyéni vonásokat éppen a modern lakás mu-tat, hiszen már tervezésénél is leendő lakóinak életkörülményeire vagyunk tekintettel. A nagy ablak csakugyan modern vívmány, de csak akkor helyes az alkalmazása, ha napelegarassá teszi a lakást és szép tájékra néz. Értelmetlenség egy szűk ucca ablakait ugyanolyan szélesre építeni, mint egy kertre néző lakást. De amennyire könnyen és tágasan nyitható legyen az ablak, any-nyira könnyen lehessen a lakást a külvilágtól sze-parálni. Amerikában szűk utcákban ablaküveg helyett üvegtáglát használnak, amely a fényt be-engedi, de amelyen át nem látni be a lakásba. Ami a vékony, hangot nem sugatózó falat illeti, azt nem a modern építész, hanem az anyaggal takarékoskodó pénztelenség hozta a világra. He-lyettük nem vastagabbat, hanem jobbat kell ad-munk.

A KONZERVATIV:

— A pénztelenség teremtetta meg az egész divatot. Ma rossz világot élünk. Reméljük, egy-szer mégis jobb lesz az élet. Miért rendezkedik be a város úgy, mintha sohase lehetne vége s válságnak? Miért redukálja az igényeit egy egész generáció? A modern lakáshoz modern bu-torok kellenek. Kombinált szobaberendezések. Ágy, amely kredenc, íróasztal, amely bár. Há-tár, amely kredenz, íróasztal, amely bár. Há-lószoba, amely szalón. Nem is állik a „modern” lakásba más, mint modern butor. De nem is fér el benne. Ha valaki örökölt a szüleitől egy teste-sőbb butorcsarabot, egy szép-faragott könyveszek-

AZ IPAROS

Előfizetés minden pénteken.

Előfizetés ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, előre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, előre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves hirdetésnél átlagátlag.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration Arad, Central Industriajilor — Iparos Otthon.

TATAL HIGIENIC.

Tatal: Băiete, nu îmbucă aça de repede mâncarea: Întâi pentru că nu e frumos; al doilea pentru că nu e sănătos — nu mesteci îndeajuns alimentele în gură și al treilea pentru că... mondanți totuși și nu ne mai rămâne noua nimic.

— Tílos a festett élelmiszerek árusítása. A timisoarai egészségügyi vezérfelügyelőség korábbi rendeletére való hivatkozással újabb átiratot intézett a városi és megyei egészségügyi hatóságokhoz, amelyben a festett élelmiszerek forgalombahozatalára vonatkozólag közöl fontos utasításokat. Figyelmezteti a hatóságokat, hogy a minisztérium semmilyen festett élelmiszer forgalombahozatalát nem engedélyezte és tilták meg, hogy a kereskedelmi forgalomban egyes cikkek káros csomagolására ilyen felíratot nyomassanak: „A miniszter számú engedélye alapján”, ami ugyanis a közönség megtévesztésére szolgálhat. A megyei egészségügyi szerv a prefektúra útján köriratban értesítette a járási orvosokat, a főszolgabírókat, a községbírókat, a főszolgabírókat, a főszolgabírókat, a főszolgabírókat, hogy a festett élelmiszerek forgalombahozói ellen a szükséges intézkedéseket folyamatosan tegyék.

AHOGY OLCSÓBB.

A villamosba beszáll egy öregúr és hatalmas bóffort dug az ülés alá. A kassza két jegyet ad neki. 4 lej egy személyjegy és 5 lej egy csomagjegy. Erre az öreg dühösen belerug a kofferbe és így kiált fel: „Franci, guere ki, ugu olcsóbb a jegy”.

PROBLEMA.

— Hogy azt a sok csillagot felfedezték, azt még megérttem valahogy. De hogy miképpen tudták meg a nevüket — azt sehogy se tudom megérteni.

— Honnan lehet árut behozni? A folyó év első negyedére a kontingentálási bizottság csupán a következő országokra adott ki importengedélyt: Németország, Ausztria, Magyarország, Lengyelország, Csehszlovákia, Svájc és Görögország. A kiadott importengedélyek végösszege mintegy két és fél milliárd lei.

SÖTET BUNOK.

— Maga miért nem eszik húst?
— Mert bűn ártatlan állatok húsát megenni.
— Ugy? És az ártatlan állatok elől az enni-voltól elenni nem bűn?

— Az ezüst ára tovább zuhan. Newyorkban az ezüst ára 45 egész háromnegyed centre, Londonban pedig 19 egész hetnyolcad pennyre ment vissza. Az egyetlen komoly vásárló a piacon az amerikai kincstár, azonban Morgenthau pénzügyminiszter nem akar magas árat fizetni a mindenhol egyre nagyobb mértékben jelentkező ezüstmérték. A londoni piacot főleg az indiai ezüstküldemények lanyhítják el és a Cityben nagyon pesszimistikusan ítélik meg az ezüst áralakulását. A newyorki rúdezüstjegyzés 45 egész háromnegyed centről 35 dolláros hivatalos aranyhivatali árfolyam mellett azt jelenti, hogy egy uncia aranyért körülbelül 77 uncia ezüstöt lehet kapni.

UNTRÜGLICHES ZEICHEN.

— Benimm dich anständig, Robert, es ist Besuch in Salon!
— Wieso weisst du das?
— Ich habe gerade gehört, wie die Mama zu Papa, „Liebling“ gesagt hat.

COPILUL MODERN.

— Dece ai rupt brațele și picioarele soldaților de plumb ce i-ai căpătat cadoul?
— Am vrut să am invalizi de război.

— Elhunyt aradi iparos. Az aradi iparostársadalom egyik ismert és köztisztelt álló tagja hunyta le örök álmra szemét. Teltsch Henrik aranyműves és ékszerésznek a harcúterén szerzett súlyos betegsége kiújult a hosszas szenvedés után meghalt. A napokban helyezték örök nyugalomra Teltsch Henriket, akinek temetésén a családtagokon kívül az aradi ékszerészek, valamint a más szakmabeli iparosok is nagy számban vettek részt. Az elhunytat feleségén és fián kívül bátyja, Teltsch Ede, a neves magyar szobrászművész gyászolja.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare a Inamormantare a Industriajilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt in restanta cu cotizatiile lor, sa achite restanta in intaresul lor propria, fiind ca in conformitatea §-ului 14 si 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează înainte timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálosági járulékaikkal hátraleben vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15. §-a értelmében tagsági joguk automatic megrögzül, ha a tag közből elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa „A” csoportban 886. Vad. lui Iosif Ruska Józsefné.

In grupa „B” csoportban 895. Vad. lui Iosif Hecker Józsefné.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálosági Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunica cu asociatii, ca cotizatiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálosági Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport tagjait, hogy a halálosági járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. neschimbat — változatlan.

In Grupa II. Csoportban: sot. lui Stefan Kugler Istvánné 902.

rénnyel, egy széles ágyat, el sem helyezheti az új lakásban, ha megannyi emlék fűzi is hozzájuk. Tudok olyanokat, akik semmi pénzért nem váltanának meg egy ócska butortól, akik semmit sem tartanak kényelmesebbnek, mint egy törött rugóju, régi fotelt. Mondjanak le mindenről, ami kedves a számukra?

A MODERN:

— A modern lakás nem okvetlenül kislakás. Akinek van pénze hozzá, bérelhet, építhet nagyot is. És elhelyezheti benne a régi butorokat. A modern lakásnak nincs stílusa, tehát megfér benne minden stílus. Aki azonban anyagi okokból kislakásba kényszerül, annak csakugyan választania kell a kis helyet elfoglaló modern butor és a régi emlékek, a meghitt ócskaságok között. Egyre kevesebben vannak, akik az utóbbit választják. Nem lesz ez másképpen, ha megszűnik a válság, akkor sem. Az új generáció belátja, hogy az otthon régi fogalma a kopott, félhomályosságban meghitt, de kedélytelen és egészségtelen; tágas és mégis kényelmetlen lakás elavult. Egyébként a modern lakás bére drágább, mint a régi divatúaké, ami azt bizonyítja, hogy ez a belátás máris győz, minden anyagi szemponttól függetlenül.

A KONZERVATIV:

— De ezek az avult emlékek keretezték mindig a családi életet. Miféle kegyelet, összetartás képzelhető el az olyan családban, amely „esztétikai indokokból” nem akasztatja falára a szülők arcképeit? A családi élet bomlik, az otthon fogalma lassan ismeretlenné válik. Kifőzdeből hozott ételt ebédel, hogy még itt se maradjon tere az egyéni izlésnek, a családi tradíciónak. Miért? Mert konyha helyett szék teaüfűkét kap. A

család és otthon zülésének egyik szimptomája, sőt talán okozója a modern lakás.

A MODERN:

— Lehet, hogy a családi élet bomlik, de bizonyos, hogy formái változnak. Csak nem képzelhető el, hogy erről a modern építészet tehet? Az építész a meglévő igényeket igyekszik kielégíteni. Ha ez nem sikerül, akkor az építész megbukott, a házba nem költöznek lakók, az építész nem kap több megrendelést. Igen, a családi élet változik, éppúgy, mint az egyéni élet, mint a világ erkölcsi felfogása, életszemlélete, divatja, elvei, művészete. Nem a konyha kicsinyessége miatt hozat ebédet a család, hanem azért, mert az asztal szorong dolgozni jár s arra nincs pénze, hogy szakácsnét tartson. A legkisebb konyha sem szűkebb, mint a vasuti étkezőkocsiké, amelyekben pedig könnyen főznek száz személyre ebédet. Nem azért bomlik a család, mert kicsi a lakás, hanem a célszerű kislakás divatja ad lehetőséget a családalapításra sokaknak. Ha jó a telek alaprajza, — ami Budapesten különösen ritka — akkor a régi kétszobás lakásból még gyerekzsoba is kihasítható. Ma, még inkább holnap, a kislakásban sem jelent kényelmetlenséget a gyerek. Talán éppen ennek tulajdonítható, hogy ha szabad ezt a könnyed kifejezést használni — divat lett a gyerek éppen azokban a középosztálybeli körökben, amelyekben eddig leggyakoribb volt az „egyse”. Nem lehet elhelyezni a családi arcképet a modern lakásban? A szűkméretűekben a butor elfoglal minden falat. Ahol hely van, oda illik a kép. Persze, a jó kép — szép ráma. Másrilyen a régi lakásba csunya is volt, legfeljebb kevésbé tünt fel a butorok, díszítések kuszaságában, mint itt nyugodt, sima felületeken. Az építész majd meg-

találja a képhez, szoborhoz a megfelelő helyet a modern lakásban. Régente azonban a lakás legfőbb ékességét a szervesen hozzá tartozó műtárgyak adták. A mai lakás a mai szemnek önmagában is szép lehet, külső tárgyak segítségével nélkül.

A KONZERVATIV:

— A modern építkezés divatja sokhelyütt már legyengült. Oroszország, amely forradalmi elvei közé iktatta a modern építkezést is, ma már visszatért a konzervatív formákhoz. Az új orosz házak kifejezetten a klasszikus stílust utánozzák. A lelkesedést kiábrándulás követte. Így lesz ez nálunk is.

A MODERN:

— Van, ahol a divat gyengül, van, ahol erősödik. Amsterdamban most kezdtek meg ezer modern kislakásos ház építését. Az orosz divatfelfordulásnak pszichológiai okai lehetnek: a lerodukált életfeltételek, nélkülözések mellett érthető, ha luxust, diszt kívánnak egyesek. Normális élet-körülmények között az igények is normálisak, racionálisak maradnak e ezek teljesülnek a célszerűen kényelmes, derűs lakásokban: abban a lakásban, amelyet mi „modernnek” is „modern”-nek ismerünk el.

Néhány szempontot bizonyára felvetett ez a vita, amely két izlés, két generáció nézete között indult el. Az építész közönségtől függ, hogy a régi álláspontnak van-e igaza, vagy világszerte győzni fog az új áramlat.